1979 FEB 8
KÖZPONTI KÖNYVTÁR

VILÁG PROLETÁRJAI, EGYESÜLJETEK!

KÖZGAZDÁSZ

A MARX KÁROLY KÖZGAZDASÁGTUDOMÁNYI EGYETEM LAPJA

XXI. ÉVFOLYAM, 3. SZÁM — ÁRA: 1,20 FORINT — 1979. FEBRUÁR 8.

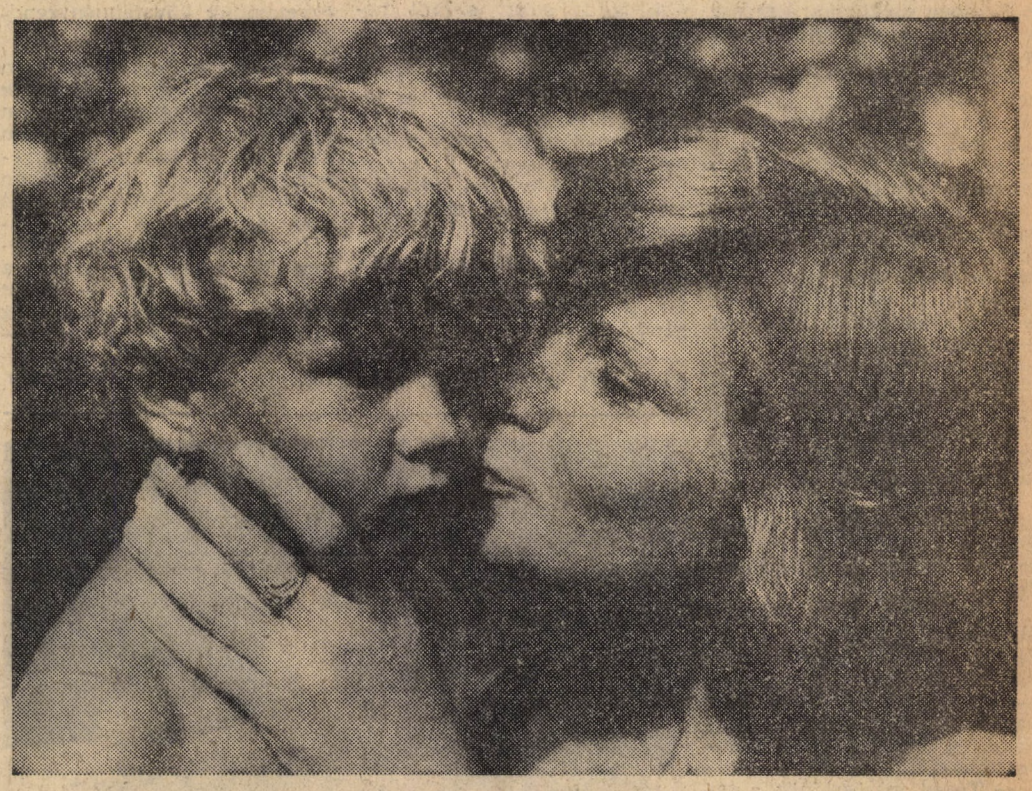

1979 — Nemzetközi gyermekév — Fotó: Buza Nándor

A TARTALOMBÓL

FELÁLLJUNK? NE ÁLLJUNK?: Szerintem a felállás csupán üdvözlési forma, nem tiszteletre nevelés a célja. Én nem is fogom megkövetelni, mert ha bemegyek és a diákok visszaköszönnek — akár ülve is —, ezzel a kölcsönös udvariasságnak eleget tettünk. A dohányzási „tilalmat" meszszemenően helyeslem, ott az öt perc szünet, amikor mindenki elszívhat egy cigarettát. (Cikk a 3. oldalon.)

SZIGORLATI HUZAVONA: Az a része a dolognak pedig, hogy a szigorlaton tűnt fel a tanszékvezetőnek a csoport gyenge tudása, kissé meglepő, hiszen a vizsgára az engedélyt megkapták a Nyelvi Intézettől is. Sokkal inkább arról van szó, hogy év közben kellett volna az illetékeseknek felmérni a csoport tudását. (Cikk a 3. oldalon.)

KÉT ÖSZTÖNDÍJAS MEXIKOBAN: Két zeneszám között néha tíz reklámbetétet is bejátszanak. Borzasztó unalmas tíz percen belül háromszor ugyanazt hallani. Menekvés nincs, mert a többi rádióadó is ugyanezeket a reklámszövegeket sugározza — heteken, hónapokon keresztül. (Cikk a 7. oldalon.)

A SZAKMAI GYAKORLATRÓL: Előítélettel ment, rosszat várt a gyakorlattól, de kellemesen csalódott. Sokat segítettek, sok anyagot adtak neki. Kati PR-rel foglalkozik, a MALÉV-nél azonban nem végeznek még ilyen munkát. Úgyhogy kutatásait, esetleges javaslatait, ötleteit a légi társaság a jövőben fel is tudja talán majd használni. (Cikk a 3. oldalon.)

50 ÉVES MUNKAVISZONY UTÁN: Egyre kevesebb az igazán lelkes, a valamiben elmélyedő diák, pedig egyre inkább szükség van igazi hivatástudattal bíró, felkészült közgazdászokra. Lehet, hogy nagyobb a hallgatók terhelése is, mindenesetre látszik, hogy néha alaposan elengedik magukat. (Cikk a 2. oldalon.)

MUSTAFA: Vallásos nevelést kaptam. Otthon apám erre nagyon nagy hangsúlyt helyezett. Ő maga is hívő ember, és mint müezzin gyakorolja is a vallási szertartást. Otthon velünk, gyerekekkel szigorúan betartatták a böjtöt. A vallástól való elszakadásom akkor kezdődött, amikor középiskolában filozófiával kezdtem foglalkozni. (Cikk a 7. oldalon.)

Az évfolyamok átlagai közeledtek egymáshoz...

Noha még nem készültek el a vizsgaidőszakra vonatkozó részletes és pontos statisztikák, az egyes karokra vonatkozó általános jelemzőkről, már van áttekintésük az oktatóknak. Ezek után érdeklődtünk a karok vezetőinél.

— AZ IPARI KARON minőségi változás a tanulmányi eredmények romlása vagy javulása irányában nem tapasztalható — mondja Kupcsik Lajos, az ipari kar dékánhelyettese. — A karra jellemző azonban, hogy azok a hallgatók, akik nem kaptak gyakorlati jegyet valamelyik tantárgyból, az utóvizsgán nagyon jó jegyeket szereztek. Ez jelzi, hogy ha év közben is tanultak volna, jó gyakorlati jegyet kaphattak volna. Ugyanakkor a kollégákkal való beszélgetésekből kiderül, hogy a gyakorlati jegy követelményeit nem értelmezték egységesen. Most rektori kezdeményezésre minden tanszék a tanulmányi és vizsgaszabályzat szerint fog eljárni. Még egy általános jellemzőjét említhetem ennek a vizsgaidőszaknak, azt, hogy az utóvizsgák elhelyezése elég nehéz volt, s akinek természetes „menetrendje", hogy kéthárom tantárgyból megbukik, annak kétségessé vált a vizsgaidőszak sikeres befejezése.

A kar nappali tagozatos hallgatói közül II. évfolyamon egy hallgatót kellett félévismétlésre utasítani, egy hallgató rektori engedélyt kért, a többiek eleget tettek kötelezettségeiknek. Matematikából magas volt a bukás (17 százalék), de egy kivétellel mindenki javított. Az iparszakosok közül meglepően magas volt a politikai gazdaságtan helyből uv-k száma (24 százalék).

III. évfolyamon matematikából és elmélettörténetből buktak a legtöbben, a többi tárgyból szórványosan fordult elő bukás. A IV. éveseknél a szaktárgyi szigorlat (iparvállalatok szervezése és irányítása) bukási aránya a legmagasabb, kb. nyolc százalék, s hasonló a bukási arány a döntési játékokból, a többi tárgyból az előző évekkel azonos a bukások száma.

Az estis hallgatók között a legtöbb utóvizsga az I., II. évfolyamon van, és ezen belül is matematikából és számítástechnikából. Az I. évfolyamon tanuló 120 hallgatóból nyolc kért évismétlést, évhalasztást, tíz hallgató automatikusan kimaradt, ez a létszám 15 százaléka.

A II. évfolyam 90 hallgatójából hat kért évismétlést, illetve halasztást, kimaradtak öten.

III. IV. éven a filozófia szigorlat, illetve az iparstatisztika tárgy okozza a legnagyobb nehézséget, sok a háromszori próbálkozás is. Az V. évfolyamon a legnehezebbnek a szervezés vizsga tűnik, hetvennégy hallgatóból hárman rektori uv-t kértek.

Kirívóan gyenge eredmények születtek a mérnök-közgazdász tagozaton: hetvenöt I. éves hallgatóból harmincheten évismétlők, illetve évhalasztók, és ez még nem végleges adat!

A levelező hallgatók eredményei ezekhez az adatokhoz hasonlóak, a legtöbb nehézséget is az előbb említett tantárgyak okozzák.

A KERESKEDELMI KAR dékánja, Forgács Tibor a következő általános jellemzőket emelte ki:

— Folytatódik az a megfigyelhető tendencia, hogy az egyes évfolyamok átlagai közelednek egymáshoz, de nem úgy, hogy az alsó évfolyamoké javul, hanem úgy, hogy a felső évfolyamok eredménye egyre romlik. Ezen belül több tantárgynál csökkenő tendenciájú az átlag mögötti szórás, mégpedig úgy, hogy a bukások száma viszonylag állandó, de a jelesek száma fokozatosan csökken. Ebből is kirajzolódik az a kép, hogy kevesebb a „jó tanuló". Az az érzésem, hogy a hallgatók kevésbé érdekeltek abban, hogy jó eredményekre törekedjenek, még mindig él az a mentalitás, hogy „ússzam meg az első két évet, akkor már majdcsak elvégzem valahogy az egyetemet." Nem törekszenek a jó jegyek elérésére, nem divatos dolog jó tanulónak lenni. Nálunk is vannak olyan hallgatók, akik csak egyetemisták akarnak lenni, nem pedig jó szakemberek, s fő céljuk a diploma, nem pedig a tudás megszerzése. A vizsgákra visszatérve úgy vélem, ha bizonyos tantárgyakból komolyabban számon kérték volna az előadások anyagát, az eredmények még rosszabbak lennének. Egy szinten túl „nem merik" a tanszékek az előadások anyagát visszakérni, mert nagyon leromlanának miatta a jegyek.

A karon sorra érkeznek a dékáni utóvizsga-kérelmek arra hivatkozva, hogy például számítástechnikából az utolsó vizsganap január 23. volt. Én amellett vagyok, hogy követeljünk többet a diákoktól, de ehhez a tanszékeknek biztosítani kell a feltételeket (például elegendő vizsgaalkalmat).

Az én pedagógiai elvem: maximálisat nyújtani, optimálisan követelni! Nem az a fontos, hogy mit nem tud a diák, hanem azt kell biztosítani, hogy zavartalanul kifejthesse azt, amit tud. Mindezt feszesebb, következetesebb oktatói magatartással lehet megvalósítani, s ezt majd követni fogja egy ennek megfelelő pozitívabb hallgatói magatartás. Mint ahogy a középszerűség, a diplomára és nem a tudásra való törekvés is egy hallgatói magatartást tükröz. S érdekes, hogy azoknak van a legnagyob hangjuk, akik éppenhogy átvészelik a vizsgaidőszakot...

(Folytatás a 2. oldalon.)

A KÖZPONTI ÉPÜLET FELÚJÍTÁSA 1982-BEN KEZDŐDIK EL

Dobrovits István rektorhelyettes adott tájékoztatást a rekonstrukcióval kapcsolatos legújabb fejleményekről.

Mint elmondta, a közelmúltban született miniszteri döntéssel jelentős állomásához érkezett az egyetem rekonstrukciója. Erről a döntésről a minap Garamvölgyi Károly oktatási miniszterhelyettes levélben tájékoztatta az egyetem vezetőit. A Középülettervező Intézet (KÖZTI) és az egyetem által készített funkciótervet némi módosítással jóváhagyta a minisztérium. A funkciótervben szerepel a Kinizsi—Zsil utcai, a Makarenko utcai és a központi épület hasznosítása, ezenkívül külön beépítési terve van az új könyvtárnak, valamint a Ráday utcai kollégiumnak.

A tervek szerint tizenegy ütemben valósul meg a rekonstrukciós és fejlesztési program.

Az első ütemben a Ráday utcai kollégiumot adják át, egy részét 1980 szeptemberében az egészet pedig 1981 negyedik negyedévében.

A második ütemben a központi épület kazánházát újítják fel, amelynek munkálatai ebben az évben indulnak, s 1980. IV. negyedévében fejeződnek be.

A harmadik ütemben a központi épület főfalainak szigetelésére kerül sor 1982. II negyedévéig.

A negyedik ütemben a Kinizsi—Zsil utcai épületet alakítják át, méghozzá 1982. IV. negyedévéig.

Az ötödik ütemben az új könyvtárat alakítják ki 1982. IV. negyedéig a főépület Közraktár utcai szárnyában.

A hatodik-tizenegyedik ütemben a központi épület rekonstrukciójára kerül sor; 1982-ben kezdődnek itt a munkálatok. A teljes felújítás befejezése: 1985. IV. negyedéve.

A rekonstrukció tervezője a KÖZTI, generálkivitelezője a Középületépítő Vállalat. Mivel erre a munkára magyar vállalatot nem sikerült megnyerni, így lengyel építőmunkások dolgoznak majd a felújításon. Az első lengyel csoport (60 fő) február végén, március elején érkezik Budapestre, míg a második csoport júniusban. Ebből következik, hogy a Budafoki úti kollégiumot csak júniusban kell kiüríteni, amikor már a vizsgaidőszaknak is vége lesz.

Nézzük most a költségeket! A tervezők becslése szerint ezek a következőképp alakulnak:

A központi épület: 390,9 millió forint.

Kinizsi—Zsil utcai épület: 29,4 millió forint.

Ráday utcai kollégium: 60 millió forint, így a teljes költség: 480,3 millió forint.

Beruházási összegek:

Új könyvtárépület: 80 millió forint.

Központi épület kazánháza: 19,3 millió forint.

Gépműszer-beszerzés: 35 millió forint.

Az összberuházás: 134,3 millió forint. Ily módon az összköltség és a beruházás együttesen: 614,6 millió forintot tesz ki.

A központi épület felújítása tehát 1982-ben kezdődik, addig viszont valahogy ki kell bírnia az épületnek, így viszonylagos stabilitást kell adni az egyetemnek. Idén nyáron megpróbálják véglegesen leverni a vakolatot a lengyel munkások segítségével.

B. L.

Nem kényszerítő eszközökkel...

Új rendszabályok a fegyelem megszilárdítására

Tanszékvezetői értekezletet hívott össze az egyetem rektora, január 29-én a tanév második félévének megkezdése előtt az információ és a közös intézkedések szükségessége céljából. Berend T. Iván rektor bevezetőjében elmondta, hogy a félév beindítása nagyon sok feladatot ró oktatóinkra. Ezek mellett vannak megoldatlan gondjaink, melyek gyengeségeinkből fakadnak, és az ezekkel kapcsolatos teendők elodázhatatlanokká váltak.

Változatlanul nincs minden rendben az oktatói munkában. Vannak szép számmal tanszékek, amelyek nem következetesek a hallgatókkal szemben támasztott követelmények terén, nem törekszenek az oktatás kellő színvonalának biztosítására és ebből kifolyólag egy sor kifogás hangzik el a diákok részéről.

Ezt az állapotot jól tükrözi az a szakadék is, amely az előző félévi vizsgák átlageredménye és a tanszékeknek a hallgatókkal szembeni kifogása között van. Az oktatók részéről kifogyhatatlan tárháza van a kifogásoknak. A szakmaszeretet hiánya, az érdektelenség színes ecsetelésében nincs hiány. Mindennek ellenére egyes tanszékek mégis négyes vizsgaátlaggal zárják a félévet. Ez önmagában is mutatja, nincs minden rendben a követelményekkel.

Egyes tanszékek viszont annyira konzekvensen érvényesítik a követelményeket, hogy 40 százalékos bukást produkálnak. Ilyen esetben sem nélkülözhető azon elgondolkodni, hogy vajon összhangban áll-e a követelmény a hallgatóktól várható teljesítménnyel.

Vannak aztán olyan tárgyak is, amelyekből egy egész évfolyamról csak öten értek el jeles eredményt. Ez is meggondolás tárgyát képezheti a tanszéki munkában. Talán nagyobb pedagógiai ráfordítással jobb hozamot biztosíthatunk a tanulmányi munkában — mondotta tájékoztatójában a rektor.

Az egyetemi követelmények minden szinten való fokozására és a fő oktatási keretek erősítésére kell a munka során helyezni a hangsúlyt. A tanszékek feladata, hogy a jelenleginél

jobb oktatási kurzusokat

biztosítsanak. Nem lehetünk elégedettek azzal, hogy az előadás tartalma jó. A forma is fontos szerepet játszik. Tudomásul kell venni, hogy a rossz forma a legjobb tartalmat is elrontja. Éppen ezért gondosan nézzék át a kurzusokat a tanszékvezetők — javasolta a rektor —, hogy azok valóban megfeleljenek az egyetemi szintű elvárásoknak. Ilyen körülmények között lehet csak alapot biztosítani a követelmények érvényesítésének, ha azt akarjuk, hogy a jövőben ne legyen elegendő egy közepes szintű jegyzet elsajátítása a vizsgán való megfelelésre.

Bizonyos formaságokra is nagyobb hangsúlyt kell helyezni a félév megkezdésével — jelentette be a rektor. Ennek megfelelően egységesen követeljék meg a tanárok az oktatói helyiségekben a dohányzás eltiltását, valamint az órakezdés előtti kölcsönös

tiszteletadást a felállással.

A tanévkezdés első órájától kezdve minden oktató szerezzen érvényt a formai rendre vonatkozó utasításoknak is.

Ezt követően a félévkezdésre vonatkozóan néhány olyan intézkedésről adott tájékoztatást a rektor, amelyben konkrét megállapodás született a karok dékánjaival.

A vizsgaidőszak lezártával maximális szigorral kívánnak eljárni azokkal a hallgatókkal szemben, akik kétszeri, vagy háromszori bukás után dékáni, vagy rektori utóvizsga engedélyt igényelnek. Egyénileg bírálják felül a kérelmeket, s amennyiben a rendelkezés még biztosítaná az utóvizsgát, de a hallgató összteljesítménye erősen kifogásolható, úgy

az utóvizsgát nem engedélyezik.

Nem adnak módot az utóvizsgára azoknak sem, akik az előző félévben is halmozták az uv-kat, vagy akiknek a tanulmányi szintje általában a minimalista szemléletet tükrözi, természetesen az elbírálásoknál soha nem kizárva az emberi körülmények mérlegelését.

Ugyancsak szigorú elbírálásban részesülnek az uv-ző kollégisták is. Azoknak a diákoknak, akik a meghatározott átlagtanulmányi színvonalat nem érik el, nem biztosítanak kollégiumot. Ebben az esetben is tekintettel kell lenni viszont az egészen különleges kivételekre.

A laza tanulmányi munka és a jelenlegi fegyelmezetlen magatartás megváltoztatása érdekében ezek az intézkedések nem lehetnek elegendők, hangsúlyozta a rektor. A változtatás érdekében más lépésre is szükség van. Az egyetem követelményrendszerének szigorítása érvényre kell hogy jusson a tanszéki követelményben, a tantárgyakon keresztül is. Több erőfeszítésre van szükség, ezen a téren a központi és a tanszéki intézkedések összefogásával.

Az utóbbi időben sok szó esik az előadások látogatásának kötelező jellegéről. Ennek adott hangot Köves elvtárs a Közgazdászban megjelent cikkében is — hívta fel a figyelmet Berend elvtárs. A tanszékek nagy része azonban a gyakorlatokon sem szerez érvényt a kötelező látogatásnak. Amikor a Nyelvi Intézet munkáját tárgyalta az egyetemi tanács, ott is kiderült, hogy a nyelvi órán sem minden tanár követeli meg a kötelező óralátogatást. De ez nem kizárólag a Nyelvi Intézet sajátja. Mindez olyan rendellenességet hozott magával, hogy bizonyos hallgatók hetekig, illetve hónapokig nem jártak be az egyetemre. Volt olyan diák, aki több hónap elteltével kérte az ösztöndíját, és miután azt megtagadták, még ő volt felháborodva. De arra persze még alig volt példa, hogy egy tanszék ilyen mulasztás esetén élt volna a kezében levő eszközzel és ne ismerte volna el a hallgató félévét.

A jövőben szigorúan meg kell követelni a gyakorlati órákon való részvételt. Amennyiben a diák távolmaradása meghaladja az engedélyezett hiányzás mértékét, abban az esetben

nem kell elismerni a félévet

A gyakorlatvezető oktató köteles a jövőben minden órán a diákok jelenlétét ellenőrizni és a hiányzók listáját

(Folytatás a 4. oldalon)

Hallgatók az egsizmusról

Állandóan napirenden levő, élő téma az egyetemi követelményrendszer... A vizsgaidőszakban, mintegy sűrítve jelentkeznek az ezzel kapcsolatos kérdések, problémák, hiszen az egy hónap alatt jónéhányszor számot kell adni tudásunkról. Gyakran felvetődő téma az egyetemen elterjedő egsizmus, az a szemlélet, hogy elég csak átmenni a vizsgán, a diplomát akkor is megkapjuk.

Bár közvetlen környezetemben, csoportomban, koleszos társaim között nem tapasztaltam ezt, mégis feltettem a kérdést néhány évfolyamtársamnak, harmadéveseknek.

— Szerintem közvetlen vizsga előtt sokan válnak „egsistává", azt mondják, és talán úgy is érzik, elég egy kettes; de ebben a vizsgaizgalomnak is mindenképpen szerepe van — mondta egyikük.

Egy másik vélemény:

— Feltétlen van egy olyan réteg az egyetemen, akinek elég, ha átmegy a vizsgán, és amit tud, azt is főleg vizsgaidőszakban tanulja meg.

Burján Kati, aki III. éves ipar szakon tanul, és mindig 4 egész fölötti tanulmányi eredményt ért el, így vélekedett:

— Szerintem nem jellemző általánosan nálunk ez a tendencia. Egy-két ember biztos van, de szerintem a többséget — lehet, hogy egy kicsit naiv vagyok — valami jobban érdekli, és legalább ebből többre törekszik.

— Téged mi ösztönöz a tanulásban, és számodra menynyire van jelentősége annak, hogy hányast kapsz?

— Vizsgaidőszakban mindenképpen tanulok, azért is, hogy az az átlag, ami a kollégium és a kategória miatt fontos, meglegyen. De nem ez az elsődleges. Szerencsére van egy olyan tulajdonságom, hogyha mondjuk sok időm van, és lazítok is, a kellő időben mindig elkezdek tanulni. Jó dolog, ha a vizsga előtti napon tudom, átlátom az anyagot, érzem, hogy megérett bennem. Maga a sikerélmény is sokat számít nekem, és gondolom mindenkinek. Sokszor eltérő tudást takarhat ugyanaz a jegy, és a kívülállók legtöbbször a jegyek alapján ítélnek, ezért sem mondhatom, hogy mindegy hányast kapok. És persze mindenkit bánt, ha rosszabb jegyet kap vizsgán, mint amit megérdemelt.

— Veled előfordult már, hogy éppen csak arra törekedtél, hogy átmenj a vizsgán?

— Még nem. Mert nem vagyok elég bátor ahhoz, hogy úgy menjek el vizsgázni, hogy valamit nem tudok, vagy nem is néztem át. Ha nagyjából értem az illető tárgyat, akkor ez már önbizalmat ad, és eleve úgy megyek neki, hogy sikerülnie kell. Szerintem nem érdemes csak a kettesért menni, én azt hiszem, ha valakit egy kicsit is érdekel a téma, megéri az a plusz ráfordítás, hogy ne bizonytalansággal menjen el vizsgázni.

— Mi a véleményed az eddigi tapasztalataid alapján egyetemünk követelményrendszeréről?

— Sokat hallom, hogy nem nehéz a közgáz, nincsenek magas követelmények. Én egyáltalán nem mondanám azt, hogy túl laza a mi egyetemünk. Nálunk ipar szakon az elmúlt félév különösen erős volt. Aki egy-két hetet ellógott, kihagyott, annak szerintem elég nehéz volt pótolni a lemaradást. Nekem — talán éppen azért, mert érdekel az is, hogy tudjak valamit — elegendő volt ez a követelményrendszer.

Fodróczy

Nem félek az árnyékomtól

A hatodik félév elé

Immár harmadik éve működik hivatalosan a Közgáz Jazz Klub. Egyesek szerint „csak három éve", mások véleménye szerint „szerencsére csak három éve". Az ízlések közötti különbségeken külső erőfeszítések segítségével meglehetősen nehéz változtatni — van akién nem is kell, van, akién nem is érdemes. A szervezőket azonban mindenkor az újabb lehetőségek felkutatása kötötte le. Világot megváltó átalakulás ugyan nem lesz, de változatos, érdekes program már igen.

Szerda esténként a színpadon megmarad a „házigazda—vendég" beosztás. Tehát az együttesek mindig meghívnak valakit — vagy valakiket —, hogy minél több „szokatlan összeállítást" ismerhessen meg a közönség jazz életünk nehezen mozgó világából. A február 7-i Tomsits együttes — Szakcsi felállást követően, s a hónap többi szerdáján először a Regős kvartett, majd a Rákfogó lesz a házigazda. Vendégeik: a Bender Károly együttes, illetve Kovács Andor és Füsti Balogh Gábor.

A márciusi program jelentős részét Pege Aladár koncertjei alkotják, de fellép majd Vukán György, Bontovics Kati és Tomsits Rudolf is. A félév hátralévő estéin a Kőszegi együttes, Kovács Gyula együttese és Jam session szerepel majd.

Természetesen az idén sem maradhat el a Jazz Szombat. Március 3-ára a Kisrákfogó, a Tomsits együttes és a világhírű amerikai klarinétossal kiegészülő Benkó dixieland fogadta el meghívásunkat. Március 24-én jónéhány magyar együttes mellett a „Jazz Q Praha" lesz a nemkevésbé ismert külföldi résztvevő.

Mindezekhez pedig jó szórakozást kívánnak a Közgáz Jazz Klub szervezői!!!

Gyászoljuk

Mély megrendüléssel értesült az egyetem közvéleménye arról, hogy Berei Andor, a magyar és nemzetközi munkásmozgalom kiemelkedő személyisége, egyetemünk volt oktatója, január 28-án, 79 éves korában elhunyt.

Berei Andor életének háromnegyedét a magyar és a nemzetközi munkásmozgalom harcaiban való cselekvő részvétel töltötte be. Diákként állt be a forradalmárok sorába, lett tagja a Galilei Körnek és a Szociáldemokrata Pártnak. A Tanácsköztársaság idején a fiatalok körében végzett szervező, agitációs munkát, majd a tanácshatalom leverése után részt vállalt a föld alá szorított Kommunista Párt harcaiban. Később részt vett a Kommunista Internacionálé munkájában, 1934-től a belga kommunisták harcait segítette. A náci megszállás idején a belgiumi partizánmozgalom egyik szervezője volt. 1946-ban tért haza Magyarországra, s mint a Magyar Kommunista Párt államigazgatási osztályának vezetőjét, a hároméves terv kidolgozását előkészítő munka szervezésével bízták meg. 1947-ben ő lett a megalakuló Országos Tervhivatal főtitkára. Sokoldalú nemzetközi tapasztalatai alapján 1948-ban a párt új területre delegálta: a Külügyminisztérium politikai államtitkárává nevezték ki, 1954—56 között ismét az Országos Tervhivatal vezetője.

Mint közgazdász, szerkesztő és pedagógus az évek során különböző területeken segítette a marxizmus—leninizmus térhódítását.

Vezető politikusi elfoglaltsága mellett jelentős tudományos és oktatási tevékenységet is folytatott. 1948-tól egyetemünk tanára volt. A népgazdasági tervezés tanszék szervezője, vezetője. 1961-ben a politikai gazdaságtan tanszék vezetője lett.

Főszerkesztője volt a Szocializmus Politikai Gazdaságtana első magyarországi tankönyvének és az Új Magyar Lexikonnak, s egy ideig a Társadalmi Szemlének is. 1962-től a Kossuth Könyvkiadó igazgatójaként jelentős érdemeket szerzett politikai, filozófiai, gazdaságpolitikai művek megjelentetésében.

Enciklopédikus ismeretei, sok évtizedes munkásmozgalmi és gyakorlati tapasztalata, rendkívüli munkabírással és igényességgel párosulva jellemezték Berei Andor elvtársat. Nevét, életművét, emlékét megőrizzük.

Már vagy még tanul?

50 éves munkaviszony után

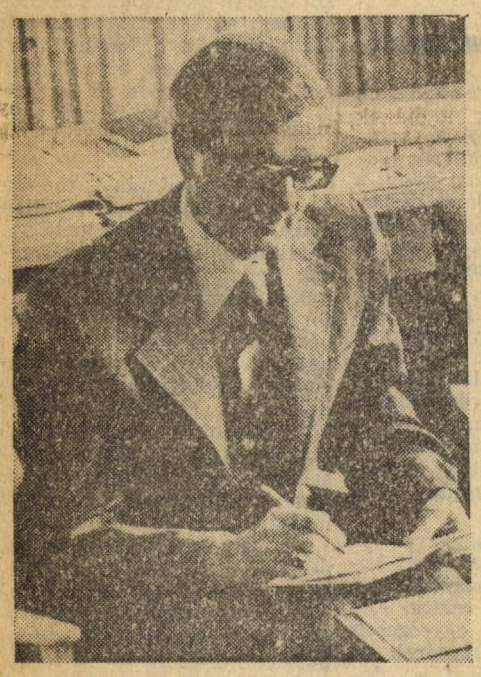

Majd ötvenéves munkaviszony — benne több mint tízéves oktatómunka — után nyugdíjba ment dr. Antoniewicz Flórián, az ipargazdaságtan tanszék docense.

★

— Meglepett, hogy elérte a nyugdíjkort, azt hiszem, mindenki fiatalabbnak nézné. Miért kérte a nyugdíjazását?

— Ugyanazt válaszolom, mint néhány kollégámnak, akik szintén ezt kérdezték tőlem; azért, hogy így kérdezze, és ne úgy, hogy miért nem vagyok már nyugdíjban!

— Sokakat tanított és tanít ma is árképzésre, de azt hiszem, kevesen tudják, hogyan került a tanszékre.

— Régebben, még a direkt gazdaságirányítási rendszerben a Ganz Villamossági Művekben dolgoztam. Számviteli vezető voltam, s a gyáron belül az önálló elszámolás kialakításával kísérleteztünk. Nehéz korszak volt, de a gyár vezetői közül sokan már akkor tudomásul vették, hogy csak a végzett munka alapján jogos az előrejutás, s ezt igyekeztek is érvényesíteni. Az igazgatóm jó szakember és jó vezető volt. Amikor kidolgoztuk az új belső elszámolás rendszerét, azt mondta, most dolgozz ott, ahol az általatok kitalált rendszert bevezetik, próbáld ki a saját bőrödön! Miután kiderült, hogy jó, újra a központba kerültem. Ezután az Orion gyárban dolgoztam, a szervezés és a vezetés összpontosult a kezemben. Ekkor figyelt fel rám a Műszaki Egyetem és alkalmazott óraadónak. Azután egy hirdetésben olvastam, hogy a közgazdasági egyetem ipargazdasági tanszéke docensi állást hirdet, megpályáztam, elnyertem a pályázatot, s így kerültem az egyetemre 1968—69-ben. Ezután hamarosan az árakkal kezdtem foglalkozni.

— Oktatómunkája során nagyon sok diákot tanított, bizonyára sok kedves emléket őriz róluk...

— Igen, a diákjaim szinte az egész országban szétszóródtak, de vannak olyanok, akikkel mindig újra találkozom. Legtöbbjükkel a közgazdász továbbképzőn, vagy a doktori diploma megszerzésénél. Most a Veszprémi Vegyipari Egyetemen oktat az egyik régi tanítványom. Hozzám járt szakszemináriumra, s ártémából írta a diplomáját. Eleinte nem rajongott ezért a területért, de később megszerette. Diplomadolgozatában „vallja be", hogy én inspiráltam a témaválasztását. Azóta már a doktori disszertációját is megvédte ebből a témából, sőt remélem kandidátusi védésén is találkozom majd vele. De voltak mulatságos, sőt nevetséges esetek is. A hallgatói túlbuzgóság jellemző esete a következő. Egy jól tanuló, kissé stréber Népköztársasági Ösztöndíjas hallgatónőt még a házasságkötése sem zökkentette ki a tanulásból. Nászútja után felhívott, hogy már csak két hét van vissza az államvizsgájáig, mit tanuljon leginkább!

A valóság azonban az, hogy a hallgatóság jó része, csupán a megfelelő szint elérésére törekszik. Egyre kevesebb az igazán lelkes, a valamiben elmélyedő diák, pedig egyre inkább szükség van igazi hivatástudattal bíró, felkészült közgazdászokra. Lehet, hogy nagyobb a hallgatók terhelése is, mindenesetre látszik, hogy néha alaposan elengedik magukat. Biztosan hozzájárult ehhez a beállítódáshoz az is, hogy aki az egyetemre bekerült, biztosan álláshoz jut tanulmányai végeztével, sőt, még válogathat is a munkahelyek között. Nem akarom a régi időket felemlegetni, de akkoriban dolgoznom kellett, hogy előteremtsem a tanulásomhoz szükséges pénzt, s a tanulmányok befejezése után sem volt biztos az elhelyezkedésünk.

Természetesen a komoly szakmai képzéshez, önképzéshez jó és tartalmas tanár—diák viszony kell. Ennek megfelelően szeretnék még jónéhány évig én is, mint nyugdíjas a tanszéken oktatni.

— Emellett azért, biztos több szabadideje marad a jövőben, mint amennyivel eddig gazdálkodhatott. Mivel foglalkozik legszívesebben?

— A szabadidőm valóban több lesz, de csak annyival, hogy a különböző bizottságokban való ülésezéstől ezután mentesülök. A tanszéken továbbra is igényt tartanak a munkámra, szakszemináriumot tartok, és továbbra is oktatom az árképzés tantárgyat. Változatlanul tanítok a Műszaki Egyetemen és a MUOSZ-ban, és most is szerkesztem az Ipargazdaság című folyóiratot. A szabadidőmben legszívesebben olvasok, zenével, művészetekkel foglalkozom, kiállításokra, színházba, hangversenyre járok a feleségemmel. Hétvégeken és nyáron kirándulunk. Magyarországon ötletszerűen túrázunk, a külföldi útjainkra viszont alaposan felkészülünk. Megismertük Európa szélsőségeit, a norvég fjordokat és a görög szigeteket, a Kaukázust és Bakut, aminek szépsége Nápolyéval vetekszik. Andaluziát és az észak-olaszországi Alpokat. Mire ezek a sorok megjelennek, egy istambuli útról lesznek friss élményeim.

— Mindazon diákok nevében, akiket tanított, vizsgáztatott, kívánunk Antoniewicz Flóriánnak jó egészséget további alkotó munkájához és a pihenés éveihez!

—ár

Fotósok figyelem!

Az egyetem KISZ-bizottsága a Közgazdász szerkesztőségével karöltve ismét életre hívja az egyetemi fotószakkört. A szakkör célja a már fotózni tudók látásmódjának, kifejezésformájának, technikai tudásának javítása, fejlesztése. Szeretnénk azt, hogy a tagok egymást segítve, egymást inspirálva kis alkotóműhelyt hozzanak létre, ahová szakmai beszélgetésre neves fotóművészeket is meghívhatunk.

Minden olyan diák (nemcsak nappalis) jelentkezését várjuk, akiket érdekel a fotóművészet és jelenleg bármilyen szinten foglalkozik a fotózással.

Jelentkezni lehet a III. em. 382. szobában Fáth Péternél, az első foglalkozáson, február 14-én, délután 5 órakor a Közgazdász szerkesztőségében. Gyertek minél többen!

Az évfolyamok átlagai közeledtek egymáshoz

(Folytatás az 1. oldalról)

Ez mind-mind a vizsgaeredmények mögött van.

AZ ELSŐÉVESEK TÉLI TÁBORUK tanulmányi napján átértékelték vizsgaidőszakukat, s beszélték meg oktatóikkal a felmerült problémákat. Ezen a napon vendég volt a táborban Stark Antal általános rektorhelyettes, akitől tapasztalatairól érdeklődtünk.

— A tanulmányi eredményeket tekintve ebben a félévben az első évfolyam talán valamelyest elmarad az eddigiektől, bár a konkrét statisztikák még nem készültek el. Az elégtelenek száma magas, ez egyrészt a felkészülés, másrészt a felkészítés elégtelenségeiből adódhat. Az a kép alakul ki bennem, hogy nem készíti fel eléggé a hallgatókat arra, hogy milyen követelményeknek kell a vizsgán eleget tenni. Így fordulhat elő, hogy például számítástechnikából csupán tizenketten nem kaptak aláírást, a vizsgákon aztán az évfolyam 40 százaléka megbukott. Ebből látszik, hogy a vizsgára bocsátás szintje sokkal alacsonyabb volt, mint a vizsgakövetelmény. Ez nemcsak, sőt nem elsősorban a hallgatók hibája, hanem többek között pedagógiai problémákra vezethető vissza. Egyenetlen a gyakorlatok színvonala, egyenetlenebb, mint ahogy az normális körülmények között elképzelhető; a jelenlegi különbségek meghaladják a tűrhető mértéket. Ennek a problémának a megoldására a tanszékek felülvizsgálják majd a gyakorlatokat, s szükség esetén átcsoportosításokat végeznek.

Földrajzból valamelyest csökkent az elégtelenek száma, de a jeleseké hosszú évek óta a legalacsonyabb. Úgy tűnik, itt sem voltak a hallgatók teljesen tisztában azzal, hogy mit kell tudni a jelesért.

Megnehezítette az elsősök helyzetét, hogy földrajzból és politikai gazdaságtanból új tananyagot kellett tanulniuk. A programozott pg-könyv nagyon nagy terjedelmű, a földrajzkönyv pedig több ismeretanyagot tartalmaz az előzőnél; nyilván ez is hozzájárul majd a rosszabb eredményekhez.

— Viszonylag sok elsőéves fordult a vizsgaidőszak végén rektori vizsgaengedélyért. Mire számíthatnak ők a kérelmek elbírálásánál?

— Meglehetősen szigorúan bíráljuk el a rektori uv-kérelmeket. Felsőéveseknél megnézzük a hallgató előző eredményeit, s a bukdácsolóknak nem adjuk meg az engedélyt. Az elsősöknél is szigorú az elbírálás, de itt jobban figyelembe vesszük az oktatási munkánk esetleges fogyatékosságait, a tárgyak jellegét, a felkészülési lehetőségeket valamint azt, hogy az I. évesek még gyakorlatlanok a vizsgázásban. Ezeknek a vizsgáknak a letételére február 15-ig van lehetőségük a hallgatóknak.

Egy későbbi számunkban visszatérünk még a vizsgaidőszakra, és ismertetjük az időközben elkészülő végleges statisztikákat.

M. G.

KÖZGAZDASÁGI EGYETEM KÖNYVTÁRA 1979 FEB 8

Megkezdődtek az előadások

A félév végére kész a pulóver is...

A szakmai gyakorlatról

Hallgatói szemmel

Előző számunkban két pozitív példán keresztül megnéztük, mit is jelent a tanszékek előkészítő, szervező munkája a szakmai gyakorlat sikere szempontjából.

Nem érdektelen azonban megvizsgálni azt sem, miként viszonyulnak a hallgatók ezekhez a gyakorlatokhoz. A diákok szemszögéből ez szubjektív elemnek számít, hiszen sem a tanszékek előkészítő munkája, sem pedig a fogadóvállalat készsége rajtuk nem múlik.

Nem állíthatjuk, hogy egységes lenne a kép. Akadnak, akik eleve nem várnak semmit ők előítélettel mennek szakmaizni. Ez persze csöppet sem helyeselhető. Szeretnénk hinni azonban, hogy a többség inkább vár valamit ezektől a gyakorlatoktól. De valójában mit is?

A külkeres Konyorcsik Éva idén második szakmaijára is a jónevű Medicor Művekhez jelentkezett.

— Tavaly nyáron kettős célom volt. Egyrészt megismerni a vállalat egészét, másrészt pedig szűkebben tanulmányozni a marketing munkát. Nem kis elhatározás, lelkesedés volt bennem. Napi nyolc órákat töltöttem bent a munkahelyemen, s tanulmányoztam a különböző iratokat. Roppant készségesek voltak, hiszen rendelkezésemre bocsátottak szinte minden, számomra szükséges dokumentumot. Kínos volt azonban, hogy szobatársnőim kiröhögtek a lelkesedésemért. Mit mondjak, nem is nagyon csodálkoztam ezen, hiszen az osztályon 10—15 emberből, ha 2—3-nak volt állandó munkája... Volt idejük nevetni rajtam! Persze azért rosszul esett. Minthogy azt is nehezen tudtam lenyelni, hogy tőlem érdeklődtek, nem tudnék-e egy fiút javasolni nekik magam helyett, mert ők szívesen alkalmaznák. Szóval, megismertem a vállalatot — ilyen szempontból is hasznos volt a gyakorlat — jóllehet, nem túl kedvező kép alakult ki róluk. Még egyszer mondom: az anyaggyűjtésnél készségesen segítettek. Mindenesetre, most februárban is ott töltöm az egy hónapot, hiszen a diplomamunkámat olyan témából írom, amihez leginkább a Medicornál tudok anyagot gyűjteni. Persze valószínűleg már nem fogok bejárni sűrűn a vállalathoz. Kell az nekem, hogy kiröhögjenek?

Gallai Kati, szintén külkeres, a MALÉV-nél szakmaizott tavaly. Mint mondja, előítélettel ment, rosszat várt a gyakorlattól, de kellemesen csalódott. Sokat segítettek, sok anyagot adtak neki. Kati PR-rel foglalkozik, a MALÉV-nél azonban nem végeznek még ilyen munkát. Úgyhogy kutatásait, esetleges javaslatait, ötleteit a légi társaság a jövőben fel is tudja talán majd használni. S ez a tény, minden bizonnyal roppant ösztönzően hatott rá, aki már csak ezért is előítéleteit levetkőzve, nagy ambícióval dolgozott a későbbiekben.

Daranco Károly népgazdos, a Csepel Szerszámgyárban tölti szakmai gyakorlatát.

— Szerintem az az általános célja a szakmaiknak, hogy szokjuk a légkört a vállalatnál, vagy az üzemben, meg tudjuk kivel hogy kell beszélni. A szakmai gyakorlat sikerét szerintem nagymértékben meghatározza a szakszemináriumi munka, annak komolysága vagy éppen lezsersége. Nekem szerencsém volt, hogy Chikán Attila és Nagy Márta készletgazdálkodási szakszemináriumára jártam, mert mindig kellett valamit csinálnunk. Hajlamos vagyok esetleg a lógásra, de mivel állandóan követeltek tőlünk, nem volt akalom az eltunyulásra. Vagyis a szakszemináriumon megszoktam egy meglehetősen kemény munkát, s ez folytatódott a szakmai gyakorlaton is. Kerestem, s keresem a feladatokat, az ismerkedési lehetőségeket az emberekkel és a különböző iratokkal, anyagokkal is. Úgy érzem, ilyen szakszemináriumi megalapozás után mindenkinek tartalmas, hasznos lehet a szakmai gyakorlata is.

Borsi László

Szigorlati huzavona

Nem mindennapi eset foglalkoztatta a diákok egy csoportját a legutóbbi vizsgaidőszakban. Az egyik nyelvi szigorlaton — a tanárok elmondása szerint — a három tagú bizottság két tagja nem értett egyet az írásbelik értékelésével. Egész pontosan az elnök kifogásolta az irreálisnak tetsző jegyeket, mivel azok jobbak voltak annál, mint amit szerinte érdemeltek volna. A vitának természetesen helye van a bizottság tagjai között.

Végül is, mivel nem tudtak dönteni (!), a tanszékvezető elé került az ügy. A Nyelvi Intézet igazgatója szerint akkor is odakerült volna az eset, ha a tanszékvezető történetesen nincs jelen a szigorlaton. De mivel — feladatát teljesítve — belátogatott a vizsgára, azonmód tudott intézkedni. Kifogásolta a csoport gyenge tudását, s szóba került az is, hogy esetleg felfüggesztik a szigorlatot. Az igazgató — akihez időközben eljutott az ügy, mivel a tanszékvezető kikérte a véleményét — úgy döntött, hogy ne függesszék fel a vizsgát, hanem kapjon mindenki jegyet. Annál is inkább így kellett döntenie, mert a szigorlatra bocsátás feltételeinek eleget tettek a hallgatók és az engedélyeket is megkapták, mind a dékáni hivataltól, mind pedig a Nyelvi Intézettől.

Hosszú órák után olyan döntés született, hogy minden hallgató kapjon szigorlati jegyet, ki kettest, ki hármast, azaz középfokú nyelvvizsgát tegyen.

Az esettel kapcsolatban több kérdés is felmerült. Mégpedig: miért nem egyeztették a szigorlat előtt az értékelés szempontjait? Ha már ezt elmulasztották, s ennek következtében vita alakult ki a bizottságon belül, miért nem tudott dönteni az elnök, hiszen funkciójánál fogva erre lehetősége is volna. S mivel a tanszékvezető tesz javaslatot a bizottság összetételére, valószínűleg olyanokat választ, akikben megbízik, tehát ez is erősíthette volna az elnök döntési erejét. Arról nem is szólva, hogy a bizottság három tagú volt, ebből következően egyszerű szavazással is megoldhatták volna a vitás kérdést.

Az a része a dolognak pedig, hogy a szigorlaton tűnt fel a tanszékvezetőnek a csoport gyenge tudása, kissé meglepő, hiszen a vizsgára az engedélyt megkapták a Nyelvi Intézettől is. Sokkal inkább arról van szó, hogy év közben kellett volna az illetékeseknek felmérni a csoport tudását.

Tanulságként — a jövőre nézve — ezúttal talán ennyi is elég!

Felálljunk? Ne álljunk?

ÚJ REKTORI RENDELET fogadta a tanév második felére visszaérkezőket, amelyről mindazok tudomást szerezhettek, akiknek volt már szemináriumuk vagy nyelvórájuk, ahol a tanároknak ki kellett ezt hirdetniük. Három új (vagy csak felújított?) szabályról van szó: 1. Mikor a tanár a tanterembe, illetve az előadóba belép, a diákoknak fel kell állniuk. 2. Mindenféle oktatási helyiségben tilos a dohányzás. 3. A szemináriumvezetőknek minden órán le kell adniuk a hiányzók névsorát, amit továbbítanak a dékáni hivatalba, így tehát a mulasztásokat szigorúbban fogják ellenőrizni.

Milyen hangulatot, véleményt váltott ki ez a három új szabály a hallgatókból? Erre próbáltam választ kapni, az eredményt reprezentálják az alábbiak:

— Én egyet értek azzal, hogy fel kell állni, mert ez a tiszteletadás jár a tanárnak — csakhát elszoktunk tőle. Hogy nem lehet dohányozni az órákon? Ez remek dolog lenne, ha meg is valósulna. Én nem vagyok dohányos, és borzasztóan zavar a figyelésben a nagy füst, ami például az előadókban van.

— Nekünk eddig orosz óránk és számítástechnika szemináriumunk volt, de egyiken sem említette a tanár egy szóval sem az új szabályokat, úgyhogy én nem is tudtam róluk. Jó lenne valamilyen szervezettebb formában, egységesen értesíteni ezekről a hallgatókat, ha már főként rájuk vonatkozik.

— Hogy nem lehet dohányozni, számomra nagyon kellemetlen, de van benne valami — eleve sok a nemdohányos, akit zavar a füst. Ha nehezen is, de ki lehet azért azt az időt bírni, csak a tanárok tartsák meg az öt perc szünetet.

— Ha a tanár dohányzik a szemináriumon — márpedig dohányzik —, akkor mi miért nem dohányozhatunk? Ha a tanár sem tartja be a szabályzatot, hogy várhatják el tőlünk?

— Én sokkal jobban tudok figyelni, ha óra közben rágyújthatok, mert különben, ha passzívan ülök, hamarosan kóros álmosság jön rám.

— Ezzel a felállással biztos tiszteletet akarnak kicsiholni. De ezzel semmivel sem lesz nagyobb a tisztelet a tanár iránt, mint amilyen eddig volt. Gyerekes dolognak tartom.

— A tiszteletadásra szükség van, ismerek olyanokat is, akik nem köszönnek a tanárnak, ami szerintem nagyon nagyfokú modortalanság. Viszont mi is elvárjuk a tanároktól, hogy köszönjenek viszsza.

És mi a véleménye mindezekről a két fiatal tanársegédünknek? Íme az egyik válasz:

— Nagyon zavaró egy tanár számára, ha bemegy az órára, köszön, és van, hogy a diákok anélkül, hogy visszaköszönnének, nyugodtan folytatják a beszélgetést, evést. Szerintem a felállás csupán üdvözlési forma, nem tiszteletrenevelés a célja. Én nem is fogom megkövetelni, mert ha bemegyek, és a diákok visszaköszönnek — akár ülve is —, ezzel a kölcsönös udvariasságnak eleget tettünk. A dohányzási „tilalmat" messzemenően helyeslem, ott az öt perc szünet, amikor mindenki elszívhat egy cigarettát. A hiányzások megszigorítására már szükség volt, mert a tanulmányi fegyelem egyetemünkön nagyon leromlott. A szemináriumok látogatása kötelező, ezt mindenki vállalta, mikor erre az egyetemre jött. Véleményem szerint az előadásokon is kéne valami retorzió, mert mégiscsak sok, hogy nagynevű és remek előadók előadásain is alig lézengenek. Sajnos már sikké vált az előadásra nem járás. Az pedig nem magyarázat, hogy rosszak az előadások, mert a jókra sem járnak.

A MÁSIK VÉLEMÉNY:

— A dohányzás mellőzése rendkívül helyes, mind egészségi, mind takarítási szempontból, no és a nemdohányzókra való tekintettel. A hiányzás-megszigorítást is nagymértékben helyeslem. Mégpedig nemcsak a diákok, hanem az oktatók fegyelmezetlensége miatt is, ugyanis nagyon sok tanár nem vette figyelembe a hiányzásokat, és így elharapózott a nagyfokú lógás. Persze az adminisztratív túlhajtást nem tartom helyesnek. A hiányzások ellenőrzését elég lenne szakcsoporti szinten intézni. Ami a felállást illeti, én ezt csupán technikai szempontból tartom helyesnek. Mert mikor bemegy a tanár, még legalább öt percbe telik, míg elcsendesedik a társaság. Ezzel a felállással viszont elkezdődik az óra. Tiszteletadás szempontjából szerintem nem sokat jelent.

És végül engedtessék meg e sorok írójának véleménye: A felállás, nevezzük azt tiszteletadásnak vagy üdvözlésnek, hiszen a kettő összefügg, mindenképpen helyes. Mégiscsak furcsa, hogy bejön egy tanár, köszön és válaszul kap egy csomó unott arcot, teli szájat és a beszélgetés tovább folyik.

Ha már egyetemre járunk és értelmiségnek nevezzük magunkat, viselkedjünk is ennek megfelelően, kulturáltan.

— G. F. —

Két új kiadvány

A Magyar Könyvtárosok Egyesülete Társadalomtudományi szekciójának kérésére megjelent a Közgazdasági Szakkönyvtár Kalauz, 1978. című kiadvány. Az olvasók és a könyvtárosok számára egyaránt hasznos útmutatót Erdélyi Erzsébet az MKKE Könyvtár munkatársa szerkesztette, s Huszár Ernőné lektorálta. Ez a kalauz huszonegy könyvtár adatait tartalmazza; tájékoztat többek között az egyes könyvtárak tevékenységéről, dokumentációjáról, a gyűjtési területről (csak közgazdasági irodalom), a gyűjtemény nagyságáról, az olvasóknak nyújtott szolgáltatásokról, valamint a könyvtár kiadványairól. Megtalálhatók ebben a „guide"-ban a hazai és külföldi kurrens bibliográfiák, és a közgazdasági szakfolyóiratok jegyzéke is. Ez a kiadvány azért is jelentős, mert az utolsó hasonló jellegű könyvtári összefoglaló 1969-ben készült, s ezt az újat alkalmasint fel lehet majd használni a forráskutatás egyetemi oktatásánál is, amit már jóideje terveznek bevezetni. Addig is, aki érdeklődik iránta, hozzájuthat az olvasóteremben.

Egyetemi könyvtárunk másik kiadványa a Külföldi Közgazdasági és Statisztikai Periodika — Lelőhelyjegyzék 1978. címet viseli és 27 közgazdasági gyűjteménnyel rendelkező szakkönyvtár folyóirat-állományát tárja fel. (Szerkesztette: Csonka Éva és Erdélyi Erzsébet, lektorálta Huszár Ernőné). Kísérleti jelleggel készült ez a jegyzék, a jövőben két évenként szeretnék megjelentetni s kiterjesztenék a nem folyóirat jellegű időszaki kiadványok címanyagára is.

—si

Jó választás — fél siker

Többen is mondták, sokat sejtető pillantások kíséretében, hogy ha nem vettem volna még észre, az utóbbi időben fellendült a könyvtár forgalma. Őszintén szólva, jóleső érzéssel nyugtáztam e megállapításokat, hiszen ez azt is jelenti, hogy érdeklődőbbek lettek a diákok. Persze az ember előbb-utóbb elkezd morfondírozni a dolgokon, s megpróbál válaszolni a miértre is. Elképzelhető, hogy mind többen gondolkodnak akként, miszerint nem érdemes a tankönyveket megvenni, amikor az olvasóteremben is át lehet böngészgetni azokat (kivált, ha az ára nem is túlzottan diákzsebre méretezett). Esetleg túl sok a dolgozat mostanság, amire az olvasóban lehet a legjobban felkészülni, netán hozzá lehet jutni az MTI-bizalmasokhoz. Vagy talán tényleg a komoly, tudatos érdeklődés vezérel egyre többeket a könyvtárba. Ki tudja? Valaki azt is a tudomásomra hozta, hogy főleg a fiúk között tapasztalható ugrásszerű változás, ők járnak sűrűbben a tudomány eme csendes szentélyébe. Végül is mindegy volna, miért is lendült fel a forgalom, fő, hogy fellendült. Bár a rossznyelvek azt beszélik, hogy egy új, szerfölött csinos, és helyes könyvtárosnő az oka mindennek, aki szeptember óta dolgozik az egyetemen.

Mindenesetre a közművelődés eszközeit is jól kell tudni megválasztani...

B. L.

Elindult két lány...

Fotó: Fáth Péter

Február 13.

Közgazdász hallgatók – Budapest felszabadításáért

1945. január 18-án Pesten, február 13-án pedig Budán is véget értek a harcok. A főváros felszabadult. A németek elleni harcban s az ellenállási mozgalomban egyetemi hallgatók — köztük közgazdászok — is részt vettek. Hogy miképpen, arra vonatkozóan az egyetemünk által kiadott „25 éves a marxista közgazdászképzés" című jubileumi könyvből idézünk néhány részletet. (Az antifasiszta diákmozgalmakat Barla Szabó Ödön dolgozta fel.)

„A hitlerista megszállás felborította az egyetemeken folyó oktatás menetét is. A vallás- és közoktatásügyi miniszter ezért elrendelte az előadások április 13-ig való befejezését és a félév lezárását 1944. április 20-ig. Ez az intézkedés tükrözte az országban bekövetkezett rendkívüli helyzetet, és az uralmon levő kormánykörök zavarodottságát.

A rendelkezésekre álló dokumentumokból kiderül, hogy a magyar egyetemi hallgatók mind tekintélyesebb része szerzett tudomást a Nemzeti Ellenállási Diákmozgalomról. A kép teljességéhez tartozik, hogy a német megszállás után a fanatikus nácibarát, a szovjetellenes elemek szervezkedése is erősödött. Ennek jegyében alakult meg az Antibolsevista Ifjúsági Tábor (ABIT), amelynek egyik fő célja az ellenállásban részt vevő diákok elleni harc volt. Az ABIT tevékenységének felderítése ezért fontos részét képezte az ellenállás diákmozgalmának is. Ebben Szalai Béla közgazdászhallgató vállalt fontos szerepet.

Az ellenállás részére 1944 szeptemberében közgazdászhallgatók elvitték az Egyetemi Közgazdaságtudományi Egyesület sokszorosító gépét, és »Szabad Élet« címen illegális lapot adtak ki.

1944 októberének második felében a Kommunista Párt Központi Bizottsága újjászervezte a Kommunista Ifjúsági Szövetséget, amely felhívásában egyik fő feladatként a harci csoportok szervezését jelölte meg. A Gyenes Antal által irányított akciócsoportok kézigránátokhoz és egyéb robbanóanyagokhoz Kerékgyártó Elemér révén jutottak, aki néhány évig a Közgazdaságtudományi Egyetem filozófiai tanszékét vezette. A nácik és a nyilasok elleni harc fokozása, összehangolása céljából 1944. november 20-án a Keresztyén Ifjúsági Egyesület (KIE) helyiségeiben megalakult a Magyar Diákok Szabadság Frontja. Nem sokkal ezután a KISZ kezdeményezésére a munkás, paraszt és értelmiségi fiatalok összefogására egy még szélesebb irányító szervezet jött létre a Magyar Ifjúság Szabadság Frontja elnevezéssel. Résztvevői: a KISZ, az MDSZF és egy parasztpárti csoport. Az egyházi ifjúsági szervezetek néhány képviselője is csatlakozott a megalakult németellenes ifjúsági fronthoz. A magyar egyetemi hallgatók zöme eredményesen szabotálta a felsőoktatási intézmények Németországba való kitelepítését és segítette a Magyar Frontba tömörült antifasiszta erők harcát. A kitelepítés elleni tiltakozás jeléül például a hallgatók gyülekeztetése előtt mérnök és közgazdász diákok együttműködve robbantást hajtottak végre a Műegyetem aulájában, ahol a Kitelepítési Iroda működött.

Az egyetemisták katonai kiképzése, majd később Németországba való hurcolása céljából 1944 őszén megalakult a Közgazdaságtudományi Nemzetőrzászlóalj, mintegy 400 fővel. A zászlóaljat tartalékos tisztek vezették.

A Közgazdaságtudományi Nemzetőrzászlóaljból 1944 november elején alakult meg a Kisegítő Karhatalmi (KISKA) zászlóalj. (Más egyetemeken szintén létrejött ilyen KISKA elnevezésű félig katonai szervezet.) Ezekből szerveződött november második felében az Egyetemi Táncsics Mihály zászlóalj, amely a fasisztaellenes felkelés egyik legális fedőszervévé vált.

A közgazdász KISKA-zászlóalj zöme december elején csatlakozott a Táncsics-zászlóaljhoz, és annak 2. századaként tevékenykedett tovább. December 5-én a Táncsics-zászlóalj birtokba vette az Orvostudományi Egyetem üressé vált kollégiumát a Köztelek utcában és fegyveres akciót hajtott végre.

A közgazdász KISKA-alakulat különböző utakon fegyvereket gyűjtött. Előfordult olyan eset is, hogy magyar katonáktól „vásároltak" fegyvert, lőszert pálinkáért, cigarettáért, konzervekért. Ily módon a Közgazdaságtudományi Kar Szerb utcai épületében viszonylag jelentős fegyverraktárt rendeztek be, sőt egy időben ágyú is volt.

»A Közgazdasági Egyetem KISKA-alakulata egészében antifasiszta demokratikus társaság volt, a vezetés pedig egyrészt kommunistákból, másrészt Bajcsy-Zsilinszky-féle kisgazdákból álló illegális csoport kezében volt« — állapította meg visszaemlékezéseiben Pál József.

Az egyetemi Táncsics Mihály-zászlóalj 2. század közgazdászai a 3. század diákjaival együtt december végén Rákoscsabára mentek, s a rákoshegyi fegyveres ellenállás résztvevőivel együttműködve kiszabadítottak egy hadifogoly szovjet tisztet, majd 26-án járőrt küldtek át a közelben levő szovjet csapatokhoz a front megnyitására és átállásuk megbeszélésére. Erre azonban nem került sor, mert a magyar tábori csendőrök értesültek tervükről és éppen leszámolásra készülődtek, amikor december 27-én a szovjet aknavetők tüze elől valamennyien visszavonultak és a fővárosban várták ki a felszabadulást.

A közgazdász és közigazgatási szakos hallgatók viszonylag népes csoportja Budán a Bimbó u. 15. szám alatti villában elhelyezett ellenállási csoport tagjaként tevékenykedett Mikó Zoltán hivatásos százados parancsnoksága alatt a Görgey egyetemi zászlóalj keretében. A Görgey-zászlóalj a Rózsadomb felé támadó szovjet csapatok előtt a front megnyitására készült fel, amikor egy náci érzelmű tiszt elárulta az átállási tervet. A nyilas Nemzeti Számonkérő Szék parancsot adott ki a Mikó Zoltán vezette egység ellen is. Mikó Zoltán alakulatában fegyveres akcióban vettek részt többek között Tóth Antal Ernő, Káldi Zoltán, Halász József és Bihari Ottó.

A rendelkezésre álló — korántsem teljes — adatokból megállapítható, hogy a Közgazdaságtudományi Kar egyetemistái a főváros felszabadítását megelőző hónapokban egyre határozottabban szembefordultak a háborúval, illetve 1944 október második felében a nyilas rémuralommal.

A közgazdász, illetve közigazatási szakos hallgatók egy kicsiny szervezett csoportja — zömében a Győrffy Kollégium tagjai — már a háború kezdetén eljutottak a forradalmi munkásmozgalomhoz, illetve elfogadták a kommunista párt vezető szerepét a társadalmi haladásért vívott harcban. Néhányan már 1942 végétől kezdve vezető szerepet játszottak az antifasiszta ellenállás diákmozgalmában."

Budapest felszabadulásának ünnepén tisztelettel emlékezünk volt hallgatóink egy részére. Megbecsülésük is erre kötelez bennünket.

Új rendszabályok a fegyelem megszilárdítására

(Folytatás az 1. oldalról)

minden héten a dékáni hivatalhoz eljuttatni. A rektor kérte a tanszékvezetőket, hogy ennek a rendelkezésnek szerezzenek érvényt. Ez a többlet adminisztráció remélhetőleg jótékonyan fog hatni a tanulmányi fegyelemre.

Az előadásokat illetően a korábbi szervezeti szabályzat kimondta, hogy azok látogatása nem kötelező. Azóta ezt a szabályzatot módosították és a „nem kötelező" kifejezés törölve lett belőle. A szabályzat viszont kimondja, hogy az előadások anyaga a vizsgán kötelező. Számonkérése nemcsak joga, de kötelessége is a tanárnak. Ennek mindenképpen érvényt kell szerezni, éppen ezért a tanszékvezető követelje meg, hogy a vizsgáztató oktatók rendszeresen vegyenek részt az előadásokon, hogy annak tartalmi ismeretében tudják, mi az, amit számon kell a vizsgázótól kérni.

A szervezeti szabályzat viszont nem mondja ki, hogy a katalógus olvasása tilos. S noha a rektor személy szerint nincs a katalógus olvasás mellett, mert véleménye szerint, legalább olyan hiba honorálni az előadáson való részvételt, mint a távolmaradást büntetni, mindennek ellenére aki az előadásán katalógust olvas, nem találja magát szemben a szabályzattal. De — hangsúlyozta a rektor, — ezt a módszert mégsem tartja célravezetőnek. Ennél eredményesebb lenne, ha a tanszékek oktatói igényelnék a hallgatókkal való kapcsolatteremtést, a velük való beszélgetést.

Kitért a rektor a kritikus fegyelemsértésekre való reagálás mikéntjére is. Kimondta: Ha a tanár úgy látja, hogy a hallgató nem úgy jár el, ahogy az az egyetemi követelményeknek megfelel, akkor azonnal kezdeményezze a diákkal szemben a fegyelmi eljárást.

A rektor tájékoztatójában komolyan kifogásolta az egyetem teremkihasználtságát. A Kinizsi utcában történt ellenőrzés során derült fény arra, hogy tizenöt helyiségben, amelyekben kiírás szerint foglalkozást kellett volna tartani, csak öt helyen tanítottak. Ez persze nem azt jelenti, hogy a többi órát nem tartották meg a tanszéken, vagy a központi épület egyik szabad helyiségében, ami nem is lenne baj. A probléma az, hogy az illető tanszék nem mondta le időben a teremigényét. A jövőben minden tanszék köteles bejelenteni a rektori titkárságnak, ha nem veszi igénybe az oktatási helyiségeket és ezt kellően meg is kell indokolnia.

Végezetül kérte a rektor a megjelent kartársakat, hogy szeretné ha jó összhang és közvélemény alakulna ki az egységes intézkedés érdekében az igénytelen oktatókkal és hallgatókkal szemben az egyetemi rendellenességek megszüntetésére.

A rektori tájékoztató után számosan hozzászóltak. Ellenvélemények is születtek. Voltak, akik a rektori előterjesztéssel szemben határozottabb,

szigorúbb intézkedéseket kértek.

Van olyan egyetem — mondották —, ahol három igazolatlan óra után kizárják a hallgatókat. A jelenlét igazolása viszont hamis orvosi papírokkal nem új keletű — vetették fel ellenérvként. — Ezt lehetetlenné tenné, ha az egyetem kimondaná, a diákot négyszeri hiányzás után, ha igazolja, ha nem, nem szabadna tovább engedni.

Voltak akik kétségbe vonták a jó előadás mindenható szerepét. Tévedés azt hinni, ha jó az előadás, akkor önként látogatják a hallgatók. Ma a tévékorszak világában a jó színészi produkciók láttán nevelkedett fiatalok igénye olyan az előadókkal szemben, amivel egy oktató sem tud vetélkedni. Éppen ezért a katalógus, noha nem feltétlenül üdvözít, de szükség van rá. A tanárnak joga van informálódni arról, hogy kik járnak és kik nem járnak az órájára. Szükség van erre, különösen olyan alaptárgynál, mint a politikai gazdaságtan. Ezért egyszer s mindenkorra tisztázni kell egyértelműen a diák előtt,

ajánlatos-e előadásra járnia

vagy sem. Viszont ha belenyugszunk abba, hogy továbbra sem járnak sokan előadásra, akkor vállalnunk kell azt a következményt is, hogy például a pg szigorlaton esetleg háromszáz ember megbukik.

Javaslat hangzott el a jelenlét számonkérésével kapcsolatban is. Egy tanár számára — mondotta az egyik felszólaló — megalázó úgy kezelni egy többé-kevésbé felnőtt embert, mint egy középiskolás gyereket. Ezért jobb lenne — ha már a KISZ nem vállalja — az állami felelősök feladatává tenni a nyilvántartást, hogy a diákok önmagukat ellenőrizzék. S erre feltétlenül szükség van, mert keserű dolog lesz, ha nem igazolják a hiányzóknak a félévet.

Mások is azon a véleményen voltak, hogy a KISZ-re egyedül nem lehet ilyen feladatot hárítani. A jelenlegi közszellem leszereli a hallgatóságot. Éppen ezért az indító okok kikutatására a hallgatói párttagokat és a KISZ-szervezetet együttesen kellene felkérni. A bennük rejlő pozitív lehetőségeket eddig figyelmen kívül hagytuk. Ezekkel az aktív propagandistákkal lehet csak megteremteni a jó egyetemi közszellemet.

A tanári testületi szellem erősítését tartotta szükségesnek a jelenlegi

laza munkafegyelemmel szemben

egyik tanszékvezetőnk. Aláássa a közszellemet az egyre szélesebb körben terjedő vizsgakorrupció, ami eddig ugyanúgy következmények nélkül maradt, mint az oktatóknak az órákról való húsz perces késése, vagy a tanításra való felkészületlensége.

Nem kevésbé volt figyelemre méltó az a szenvedélyes hozzászólás is, ami a diákok tanulmányi munkájával foglalkozott. Tudunk-e a tanulásnak becsületet szerezni és hogyan, akkor, amikor a diákok körében a szellemi egsizmus eluralkodott? Ma jó eredményt elérni az egyetemen, nem sikk. A diplomát úgyis megkapják. Ez a szellem évek óta megüli az egyetemet, s ezt áttörni nagyon nehéz feladat. Az okokat feltétlenül keresni kell.

Voltak, akik az élet begyűrűzésével magyarázták e negatív jelenségeket. Példával bizonyították a hallgatói közöny növekedését az új ismeretek befogadása iránt. Sajnos ez a közöny az élet más területein, a gyárakban, üzemekben is tapasztalható.

Többen is csatlakoztak ahhoz a véleményhez, hogy noha egyetértenek a rektor által előterjesztett technikai intézkedésekkel, amelyek hoznak is remélhetőleg valamilyen változást, de a nyomok messzebbre vezetnek. Vannak bizonyos alapvető kérdések, amelyek miatt így néz ki az oktatás. Körülbelül 10—12-re tehető azoknak a tényezőknek a száma, mint például a teremellátás, a három épületben való oktatás stb., amelyeket meg kellene alaposabban vizsgálni, természetesen nem egy oktatói értekezlet keretében. Ezeknek a tartalmi kérdéseknek a vizsgálatára több alkalomra lenne szükség egy bizottság keretében, s a problémák végérvényes megoldása több félévet is igénybe venne.

A rektor válaszolva a felvetett javaslatokra, kérdésekre, hangsúlyozta; mindannyian jól tudjuk, hogy sok tényezője van az egyetemen kialakult problematikus helyzetnek, de a jelenlegi értekezlet is bizonyította, hogy hajlamosak vagyunk gyengéinkről moralizálva beszélni, és ez lefegyverez bennünket. Az egyetlen amit tehetünk, hogy saját hatáskörünkben követelményeket támasztunk. Ne hallgatóellenes stílusban, ne kényszerítő eszközökkel, hanem jó pedagógiai érzékkel lássunk a munkához.

H. E.

Színtiszta borból

Kétségbevonhatatlan, hogy a leginyencebb üzemlátogatásokat az agrárszakon szervezik. Már elsőként meggyőződhettünk erről, amikor múlt áprilisban szakosodási kirándulás során felkerestük a sükösdi Hosszúhegyi Állami Gazdaságot. A múlt félév végén viszont a Budafoki Állami Gazdaságba látogattunk el az agrár tanszék vezetésével.

A Budafoki Állami Gazdaság üdítő italokat is készít, de a bortermelés minden bizonnyal nagyobb mérvű. Az üzem gazdasági munkájáról nem esett szó, csak a borkészítés technológiájáról beszélt vezetőnk.

Az állami gazdaság terjedelmes pincelabirintusában olyan hordók is vannak, amelyek tartalmával akár úszómedencét is fel lehetne tölteni. Több hordója pedig történelmi ereklye, néhányuknak még neve is van.

Balázs Gusztáv

Sajtószemle

Tudományos tevékenység, személyi hírek

„Ki ne lenne kíváncsi a jövőre? Milyen lesz a jövő városa?" Melyek azok a tényezők, amelyek az előrejelzéseket a hazai viszonyok között meghatározhatják? Ezen elképzelésekről olvashatunk a Magyar Nemzet 1978. december 24-i számában, ahol Komor Vilma beszélget DR. KOVÁCS GÉZÁVAL, egyetemünk professzorával. Az interjúk vázolják a jövőkutatás lényeges elemeit valamint ismertetik egy érdekes magyar társadalmi kísérlet alternatíváit. Az ipar és a kereskedelem kapcsolata az elmúlt másfél évtizedben sokat fejlődött. „Az ellátás zökkenői egyrészt tárgyi okokból, gazdasági fejlettségünk adott állapotából erednek, de jórészt az ipar és a kereskedelem kapcsolatának fogyatékosságaira vezethetők vissza", szögezte le DR. FORGÁCS TIBOR, a belkereskedelmi tanszék vezetője a Népszabadság munkatársának. (1978. december 19.) DR. SZENTES TAMÁS, egyetemi tanár a fejlődő országok fejlődésének gondjaival foglalkozik a Magyar Hirlap 1978. november 26-i számában. Állást foglal a béke és a fejlődő országok problémáinak összefüggéseiről, a nemzetközi gazdasági kapcsolatok új rendjének hatásairól, valamint kiemeli az Országos Béketanács „fejlődési munkacsoportjának" jelentőségét e tevékenység során, mely munkacsoport augusztusban alakult meg elnökletével. A Dolgozók Lapja 1978. november 25-i száma arról tudósít, hogy az MTA Veszprémi Akadémiai Bizottság filozófiai-szociológiai munkabizottsága fórumot tartott az üzemi demokrácia időszerű kérdéseiről. Az előadók között volt egyetemünk tanára, DR. KISS ARTUR is. A IX. Magyar Békekongresszusról tudósítanak a napilapok. A kongresszus küldöttei megválasztották az új 287 tagú Országos Béketanácsot, melynek egyik alelnöke ismét DR. SIMAI MIHÁLY, egyetemünk tanára lett, az elnökség tagjává választották továbbá KAPONYI ERZSÉBETET, egyetemünk adjunktusát. (Magyar Nemzet 1978. december 3. és Petőfi Népe 1978. december 3.) Mint már korábban is jeleztük, több napilap foglalkozott egyetemünk fennállásának 30 évfordulójával. Jelenlegi szemlénkben mégis visszatérünk a jubileumra. A Gazdálkodás 1978. 10. száma MÓDOS GYULA DR. részletes beszámolóját közli az ebből az alkalomból az egyetem és a Magyar Közgazdasági Társaság által közösen rendezett tudományos ülésszakról. Az ülésszak „Az agrárközgazdasági szekció főbb kérdései és vitatémái a Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetem jubileumi ülésszakán" címmel számos oktatónkat késztette hozzászólásra. Mint ismeretes, az Oktatási Minisztérium és a KISZ Központi Bizottsága irányelvekben határozta meg a felsőoktatási intézmények közművelődési tevékenységének céljait és feladatait. E célok valóraváltása érdekében az ELTE Közművelődési Titkársága szervezésében háromnapos tanácskozás színhelye volt Tata. A rendezvénysorozaton NÉMETI GÁBOR, egyetemünk munkatársa „Az előrejelzés és tervezés, a jövőkutatás problémáiról" tartott előadást. (Dolgozók Lapja 1978. november 15.)

Könyvismertetések

SZENTES TAMÁS „A gyengén fejlettség politikai gazdaságtana" című könyvét ismerteti Anson-Meyer, M. a Revue d'Économie Politique 1973. 2-es számában. A Giornale degli Economisti e Annali di Economia 1978. 1—2. számában pedig Brera, P. mutatja be CSIZMADIA ERNŐ könyvét, melynek címe a „Szocialista mezőgazdaság Magyarországon".

Kutatás, együttműködés

A nemzetközi együttműködés új formájáról számol be az Esti Hírlap. Az 1961-es kulturális egyezmény értelmében — mely hazánk és Kuba között jött létre — a két ország oktatási kapcsolatainak fejlesztését szolgálja rektorhelyettesünk, DR. STARK ANTAL kubai látogatása is. (1978. december 30.) Az SZVT marketing klubja legutóbbi ülésén a márka, a védjegy, a védjegypolitika kérdéseit vitatták meg — írja a Figyelő. (1978. november 22.) A klub vendége volt DR. SÁNDOR IMRE, egyetemünk docense is. A felsőoktatási és a szakkönyvtárak statisztikai adatainak tanulságai, ismerteti a Könyvtáros e'múlt évi november 11-i száma. Sárdy Péter cikkében egyetemünk Központi Könyvtárának adatairól is olvashatunk.

Oktatás, képzés, továbbképzés

1978-ban létrehozták a Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetem szegedi kihelyezett tagozatát, melynek feladata a megye szakemberutánpótlásának biztosítása. A Csongrád Megyei Hírlap és a Délmagyarország 1978. december 7-i számában az elmúlt időszak tapasztalatait elemezve és értékelve arra az elhatározásra jutottak az illetékesek, hogy a következő tanévben az iparszak mellett pénzügyi szakon is indítanak képzést. Ugyancsak a Csongrád Megyei Hírlap december 21-i számában olvashatunk az ötéves múltra visszatekintő SZET-ÉSZET tanfolyamokon való részvétel feltételeiről, eredményeiről és problémáiról. Az egyetemi előkészítő tanfolyamok előnyeit hangsúlyozza még a Kisalföldi december 21-i, valamint a Keletmagyarország november 29-i száma is. Még csak az idei tanév első felét zártuk, de már napirenden van a nyári egyetemek rendezésével együttjáró feladatok megvitatása. A külföldiek érdeklődésére számottartó közgazdasági nyári egyetemet ezév augusztus 16—18 között rendezi meg egyetemünk a TIT budapesti szervezetével közösen. (Esti Hirlap január 3.) A Magyar Hirlap január 10-én már a felsőoktatási felvételekkel foglalkozik.

Csonka Éva

MEGMOZDUL-E AZ ÁLLÓVÍZ?

Gondolatok az elsős vezetőképzés kapcsán

Az I. évfolyam téli felkészítő táborát a félévkezdés előtti utolsó hétvégén rendezték meg Balatonaligán. Nem tudom, milyen általános tapasztalatokkal szolgált, azt sem, hogy milyen visszhangja van az évfolyam egészénél, s azt sem ismerem, hogyan válaszolna az ott felvetett-felvetődő problémákra az elsősök többsége.

Ketten azonban elmondták a szerkesztőségben aggályaikat, véleményüket a táborban tapasztaltak kapcsán.

★

— Minket nagyon meglepett, hogy Vass Laci milyen jól látja a KISZ mostani helyzetét az egyetemen. Tetszett, ahogy fogalmazott: az egyetemi KISZ eljutott odáig, hogy a bennelévők számára bizonyos érdekvédelmet biztosít, a szakszervezethez hasonlatos leginkább. Mi is és a többiek, akikkel erről beszélgettünk, pozitívumként értékeltük, hogy „felső fokon" ezzel így tisztában vannak.

Nagyon nagy probléma az, hogy például a mi egyetemünkön is 98 százalékos a KISZ-korú fiatalok szervezettsége. Azzal, hogy a KISZ politikus tömegszervezet legyen — tehát, hogy politikus is, és tömegszervezet is — a párt olyan feladatot adott az ifjúsági szervezetnek, amit szerintem nem tud megoldani.

— *Vetődött-e fel valamilyen javaslat a helyzet megváltoztatására?*

— Vass Laci nem mondott semmi ilyet, bár az ő beszámolójának valószínűleg ez nem is volt célja. Az instruktorok hozzászólásainak lénye-ge az volt, hogy csináljatok valamit! (Kérdés, hogy ők annak idején miért nem csináltak semmit.)

Egyre inkább megfogalmazódott bennünk, hogy a vezetőségekben olyan emberek vannak, akik ebből hasznot akarnak húzni. Arra bíztatják a KISZ-tagokat, hogy tanuljanak, járjanak táborokba, Polvaxra, egyéb rendezvényekre, de a KISZ alapvető célját és problémáit nem látják, vagy ha mégis, igyekeznek ezt eltitkolni. Úgy véljük, hogy mindezeket a problémákat megoldaná az egyetemi KISZ-élet vertikális típusúvá való átalakítása.

— *Gondoljátok, hogy egy formai változtatás jelenthetné a megoldást?*

— Ez semmiképp sem csak formai különbség! Az alapszervezetek nem véletlenszerűen összekerült emberekből állnának, ez már önmagában is nagyobb esélyt adna a tartalmas munkának. Emellett a közös érdeklődés, az egy témában való elmélyedés biztosítaná, hogy az alapszervezetek vezetői csak olyanok lehessenek, akik kimagaslót nyújtanak a választott területen. Ne felejtsük el, hogy az egyetem legjobban és legeredményesebben dolgozó szakbizottságai, a Polvax-klub, az AIESEC, a Studium Generale tulajdonképpen pontosan így működnek.

Arról lehetne vitatkozni, hogy kikből álljon az ilyen típusú ifjúsági szervezet egyetemi KISZ-bizottsága, s az is nehéz kérdés, hogy a passzívakat próbáljuk-e szétosztani az alapszervezetekbe, vagy külön „érdektelenségi kört" teremtsünk-e nekik.

— *Milyen fogadtatásra talált a javaslatod?*

— Az évfolyamvezetőség körülbelül 80 százaléka gondolkodás nélkül elvetette. Az egyik ellenérv az volt, hogy ez legfeljebb egy, másfél évre pezsdítené meg a KISZ-t, s ezért most inkább a jelenlegi keretek tartalommal való megtöltése lenne a feladat. Erre én azt kérdezem, van-e valami, ami a jelenlegi rendszerben akár egészen rövid időre is megmozgatná az állóvizet. Ilyen célt, feladatot a tábor egész ideje alatt nem találtunk. Így hát abban maradtunk, hogy idén is lesz FIN, KEN, szakosítás, építőtábor, készüljünk hát ezekre. Minket nagyon elkeserített, hogy az évfolyamvezetőség 60—70 százaléka, bár értelmes, de elképzelések nélküli, passzív.

— *De hát ezeket a vezetőket ti magatok választottátok!*

— Igen, két hónapi ismeretség alapján. Most már látjuk, hogy jónéhány „jó fej" került be, aki hamar felhívta magára az instruktorok figyelmét és az évfolyamon belül is ismertté vált. Szerintünk az évfolyamvezetőségnek legalább kifele egységesnek kell lennie, de itt a táborban előfordult, hogy az ÉV egyik tagja megtámadta a titkári vitaindító beszámolót.

Érdemes kitérni a tanulmányi napra is. Meglepő, hogy a hozzászólások mennyire ellentmondásos véleményeket tükröztek egy-egy tantárgyon belül is. Volt néhány botrányos hangvételű felszólalás is. Az egész összességében úgy véljük nem volt megfelelően előkészítve és enyhén szólva nem vetett jó fényt az évfolyamra.

— *Vársz-e valamilyen változást a tábortól, illetve attól, hogy itt elmondtátok a véleményeteket?*

— Az ÉV-re vonatkozóan nem, ahhoz túl kevés emberben fogalmazódott meg megfelelő gondolat. Az évfolyam KISZ-tagságára vonatkozóan? Talán. A jelenlegi passzívitás alapja lehet az évkezdés és a mozgalmi munka beindulása, illetve be nem indulása után kialakult közömbösség, de valószínű, mélyebb okai is vannak. A KISZ alapvető elvei 1957 óta nem változtak, csak az akkori célok ma már mást — kevesebbet — jelentenek a fiatalság számára. Ahhoz, hogy a helyzet változzon, újra rangot kell adni a KISZ-tagságnak, s ezen belül annak is, hogy valaki a közgáz KISZ-szervezetének a tagja. Hogy mivel lehetne ezt elérni? Egy egészen konkrét dolog jutott eszünkbe. A közgáz KISZ-szervezetének rangját jelentené például az, hogy a mi egyetemünk diákjai, akik néhány év múlva főszerepet játszanak majd a magyar gazdasági életben, nem a napi sajtóból értesülnének a gazdasági életre vonatkozó jelentős, új intézkedésekről, hanem előzetes érdemi tájékoztatást kapnának a változásokról. Elképzelhetőnek tartjuk ezt esetleg konzultatív jelleggel is.

A szakmai elkötelezettséget a vertikális alapszervezetekben is erősíteni tudnánk. Létre lehetne hozni olyan alapszervezeteket, amelyeknek fő profilja a vállalati gazdálkodás, vagy annak egy-egy részfolyamata, s ezt a témát az érdeklődők egy-egy vállalattal való szoros együttműködésben, a gyakorlatban tanulmányozzák.

Így a KISZ is segíthetne abban, hogy a gyakorlati kérdésekben jobban tájékozott, megfelelően felkészült szakemberek kerüljenek a vállalatokhoz.

m. g.

Elsős KISZ-vezetőképző tábor Balatonaligán — **Fotók: Pulai Á., Radványi Zs.**

A város mint önfenntartó rendszer

Beszélgetés dr. Zoltán Zoltánnal

Új tankönyv látott napvilágot a közelmúltban, dr. Zoltán Zoltánnak, a gazdaságföldrajz tanszék docensének munkája nyomán. Ez a tudományos igényű mű a település-gazdaságtannal foglalkozik. A szerző immár hét éve oktatja ezt a témát, illetve ennek az elődjét, a városgazdaságtant, de tulajdonképpen már 15 éve foglalkozik e tárgykörrel. Annak idején Pest megyei tanácstagként tapasztalta, hogy a közigazgatásban mennyi megoldatlan gazdasági kérdés van.

Ennek az új jegyzetnek a megírására végül is az alternatív területi tantárgyblokk keretein belül került sor. Ez az egyik alapozó tárgya a blokknak, a Regionális gazdaságtan mellett. Most erről az új, Településgazdaságtan címet viselő könyvről beszélgetünk a szerzővel.

— *Kezdjük talán ott, hogy egyáltalán hol a helye a településgazdaságtannak a gazdaságpolitikában?*

— A településgazdaság nincs igazában a népgazdasági rendszerünkben a helyére téve, mert az alapvetően ágazati elvre épül fel és nehezen tudja a területi elvet is azonos jelentőségűnek elismerni. Pedig a fejlődés abba az irányba mutat, hogy nemcsak ágazatban, hanem területben is kellene gondolkodni. Tehát, ha majd a területi szemlélet egyenértékű lesz az ágazati szemlélettel, akkor fog megnőni a településgazdaság jelentősége is.

— *Tegyünk különbséget még az elején a városgazdaság, a városgazdálkodás és a községgazdálkodás között!*

— Sokan összekeverik a városgazdaságot a városgazdálkodással, pedig az két alapvetően különböző dolog. A városgazdaság tulajdonképpen területi jellegű, ágazati gazdaságtan, tehát olyan, mint az ipar, vagy a külkereskedelem gazdaságtana, csak itt nem egy ágazat, hanem egy sajátos terület, a város gazdasági problémáiról van szó. A városgazdaságtannak voltaképpen az a lényege, hogy a város, mint gazdasági rendszer, hogyan képes működni? A jelenlegi fokozott mértékű urbanizálódás időszakában különösen fontos ezzel (s ily módon) foglalkozni, hiszen az urbanizációnak komoly gazdasági következményei vannak.

A városgazdálkodás sokkal szűkebb fogalom, kevesebbet ölel fel. Amíg a városgazdaság a várost mint önfenntartó rendszert vizsgálja, addig a városgazdálkodás tulajdonképpen csak egy olyan szűkebb problémakört ölel fel, mint amilyet a városgazdálkodási vállalatok tevékenységi köre fejez ki. Tehát az ingatlankezelés, köztisztasági feladatok, fürdők üzemeltetése stb. De ebbe például a lakásgazdálkodás nem tartozik bele, illetve pusztán az a része, amikor már üzemeltetni kell a lakásokat.

A községgazdálkodás fogalmával kapcsolatban arra kell utalnunk, hogy a község nem önálló, nem önfenntartó rendszer. A községek nagymértékben függő viszonyba kerültek a várostól és még nagyobb távlatban sem remélhető, hogy önfinanszírozó gazdálkodásra tudnak áttérni. Ezenkívül a funkciók annyira leegyszerűsítettek, összevontak (pl. nincs mélyebb funkcionális differenciáció a gazdálkodási feladatokban), amit igazol az is, hogy sok községben a gazdasági ügyekkel csak egy ember foglalkozik.

— *A könyv talán egyik legnagyobb értéke az úgynevezett dinamikus városelmélet kifejtése a korábbi mechanikus szemlélettel szemben. Hogyan jutott el ehhez, és mi a lényege ennek az elméletnek?*

— Általában mit mond a hagyományos felfogás? Azt, hogy a város olyan nagyobb település, amely több embernek a lakó- és munkahelye, magasabb szintű ellátottságot biztosít és a vonzáskörzetére szervező erőt fejt ki, központi funkciókat lát el. Úgy érzem, hogy ez a definíció a jelenlegi felfokozott urbanizálódás időszakában nem alkalmas arra, hogy a város problémáját megfejtsük. Napjaink egyik városi jelensége a lakótelepek megjelenése, térhódítása. Ezek a kisebb városok esetében 8—10 ezer, Budapesten 50—70 ezer lakosú városrészek szinte pár év alatt „berobbannak" a városok szerkezetébe, s keresik a kapcsolatukat a többi városrészekkel (pl. a munkahelyközpontokkal, az ellátó központokkal, a városközpontokkal, az alcentrumokkal is csak nehezen tudták megtalálni. Nincsenek tehát harmonikusan beillesztve a város szerkezetébe. Ezt az építészek nem vizsgálják kellőképpen. Azt sem, hogy milyen társadalmi elvárások jelentkeznek a lakótelepekkel szemben (a családnagyságból, jövedelemszintből, az életformából, az életmódból adódóan). Ez vetette föl bennem azt a gondolatot, hogy a várost strukturális rendszereiben kell vizsgálni.

A dinamikus városelmélet tulajdonképpen strukturális rendszereiben vizsgálja a várost, melynek lényege az, hogy a város három strukturális rendszer együttműködő együttese. Ez a három strukturális rendszer: a társadalmi struktúra (az emberek életkor, foglalkozás, iskolai végzettség, életmód szerinti tagozódása), a gazdasági struktúra (pl.: hogy milyen ágazatok, üzemek, milyen nagyságrendben és területi eloszlásban települtek a városba) és a műszaki struktúra rendszer (épületek, utak, közművek stb.). Ma már nem elég csak a műszaki struktúrát vizsgálni, hanem először meg kell ismerni a társadalmi és a gazdasági struktúrát és azt, hogy ebből milyen igények adódnak. Ez adja meg a városok különböző típusainak is a felismerését. Budapestnek például másfajta infrastrukturális ellátottságra van szüksége, mint a vidéki nagyvárosoknak, a közép- és kisvárosoknak. Sőt, még Budapest esetében sem lehet azt mondani, hogy minden városrészben azonos infrastrukturális ellátás legyen, mert a lakosság különböző igényeket támaszt. Van, aki a zöldterületet, a csendet helyezi előtérbe és fölvágyik a Szabadság-hegyre, van, aki pedig az olcsó beszerzési lehetőségeket, a vásárcsarnokok közelségét tartja fontosnak.

A mechanikus városszemlélet — amely a közvéleményben él — olyan kérdéseket vet fel, hogy például a XI. kerületben (amely majdnem kétszázezres városrész) nincs színház. Ezt nem lehet így fölvetni. A várost nem lehet középvárosok vagy 100—200 ezres lakosú nagyvárosok strukturálatlan halmazaként fölfogni. Abban rendszer van. Megvan annak az oka, hogy a színházak a Belvárosban vannak, az egyetemek, a klinikák nagyon közel települtek egymáshoz. Ezekből rengeteg előny származik például az együttműködésben stb. Nem lehet a fővárost úgy szétosztani, hogy minden kerületnek legyen egy kórháza, egy színháza, egy egyeteme, egy klinikája és így tovább. Így nem is tudnának hatékonyan működni. A várost tehát csak úgy lehet megközelíteni, hogy részeknek az egészben betöltött funkcióját kell vizsgálnunk, tehát mint rendszert szemléljük.

Ez az újszerű megközelítés egyre jobban tetszik a műszakiaknak is. Olyannyira, hogy Győrben, a 40—60 ezer lakosú Nádorváros megtervezésénél (1990-ben kezdenék építeni) az én dinamikus modellemet tekintik alapnak, és fölkértek arra, hogy adjak tanácsokat, miként lehetne már a XXI. század elejének igényeit is fölismerve egy városfejlesztési tervet készíteni. Az a feladat tehát, hogy olyan társadalmi, gazdasági struktúraelemeket határozzunk meg a mérnököknek, amelyek majdani befogadására kell a műszaki rendszereket megtervezni. Tehát ma már eljutottunk oda, hogy a mérnökök is elismerik, a várost közgazdászok nélkül nem lehet tervezni, sőt már majdnem ott tartunk, hogy a közgazdászoknak kell a döntő szót egy sor kérdésben kimondani, mert a mérnökök egymagukban nem vállalhatják az ezzel kapcsolatos társadalmi gazdasági konzekvenciákat.

— *Ha mindennek ellenére, mondjuk, a XI. kerületben építenének egy színházat — mint ahogy van is ilyen igény —, akkor ez azt jelentené, hogy fölrúgnák az ön modelljét.*

— Nem mondom azt, hogy fölrúgják a modellemet, mert egyes esetekben kell és lehet jobban decentralizálni, tehát feloldani a túlzott centrális telepítést, de hogy ezt általános modellé tegyük, azt nem tartom egészen szerencsésnek. Nem mondom azt, hogy ez a modell feltétlenül centralizált legyen, lehet ez decentralizált is, vagyis a főközpont mellett vannak alközpontok is. De azt nagyon jól végig kell gondolni, hogy minek hol van a helye, és végső soron az egész város érdekeit kell nézni és nem partikulárisan az egyes kerületek érdekeit.

— *1968 után, a gazdaságirányítás reformjával minőségi változás következett be a városgazdaságban.*

— Tulajdonképpen akkor vált megint a városgazdaság tudományosan is megalapozottá. Addig, amíg a bevételeket a városoktól elvonták és a költségvetési rendszeren keresztül szinte mechanikusan, mutatószámok alapján lebontották a kereteket, nem lehetett korszerű városgazdaságról beszélni. Ha a város nyílt rendszer — márpedig a legdinamikusabban fejlődő városok nyílt rendszerek, éppen azért nőnek olyan nagymértékben —, akkor a városgazdaságnak is nyílt rendszernek kell lennie. Nem lehet „kiporciózni" a keretet központilag mindenre. A városra kell bízni, hogy a sajátos igényeiből adódóan mit tart elsőbbrendűnek. Engedjük meg a területi differenciálódást, mert minden városnak megvan a maga karaktere, a maga sajátos helye és ennek figyelembevételével tudják fejleszteni az ellátórendszereket. Ne mechanikusan adjuk ki, hogy most mindenki művelődési házat, vagy kórházat, vagy éppen sportcsarnokot, uszodát építsen. Az egyes városokban ezeknek a létesítményeknek a fontossági sorrendje eltérő. Nem lehet ezt egységesen elhatározni. Döntsenek erről a városi tanácsok! Ahogy 1968-ban megadtuk a vállalatoknak a döntési szabadságot és kiszorítottuk az ehhez szükséges gazdasági alapokat is, meg kell adni ezt a városoknak is. Csak így működhetnek önfenntartó gazdasági rendszerként.

— *Ön szerint jelen pillanatban melyek a hazai városgazdaság leafőbb megoldatlan kérdései?*

— Nagyon sok ilyen kérdés van. Elsősorban a lakásgazdasággal kapcsolatos problémák. Égető feszültség van e téren a nagyvárosokban. Nagyobb a városokba beköltöző népesség, mint az épülő új lakások száma. Ugyanakkor egyes vidékeken a lakások üresen maradnak; Somogy megyében például háromezer falusi ház áll üresen, és 40—50 ezer forintért akarják eladni ezeket, jóllehet, az értékük legalább 300—350 ezer forint. További probléma a különböző ellátórendszerek nem harmonikus fejlettségéből következő gond. Például az, hogy egyre magasabb lesz a vezetékes vízellátásba bekapcsolt népesség aránya, de ettől a csatornaellátottság messze elmarad. Feszültségek mutatkoznak még különböző ellátási szférában a fejlesztések nem kellő egybehangoltsága vagy megkésettsége miatt (pl. bölcsőde, óvoda, napközi otthon, víz, járda, üzletek stb.). Aztán probléma a tömegközlekedés is, amelynek teljesítőképessége nincs összhangban a városok nagyságrendjével...

— *Úgy tudom, hogy a jegyzetnek lesz folytatása. Érdeklődéssel várjuk.*

Borsi László

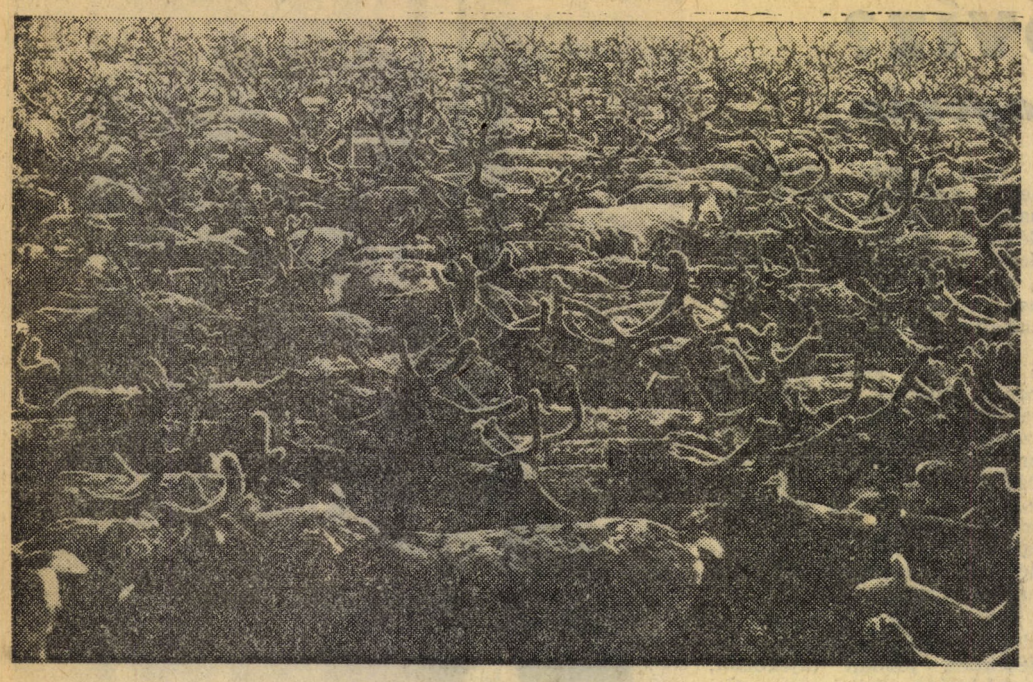

APN-fotó

Kandírozott, mandarinzselé-színű zseni (Hundertwasser)

A műcsarnok egyik legutóbbi kiállítása vegyes érzelmeket keltett a magyar közvélemény művészet iránt érdeklődő rétegeiben. *A közönség Hundertwasser iránti csodálatát* az alkotó művészek *harsány röheje festette alá.*

Ez nem először fordul elő hazánk kulturális életében. Rögtön kész a sztereotíp válasz: a közönséget még nevelni kell, hogy a magasabb művészetet megérthesse, elválaszthassa a giccstől. Vannak, akik addig is ki akarják elégíteni az ilyen igényeket; és vannak, akik radikális szakítást ajánlanak. Nem akarok itt állást foglalni ebben a kérdésben, számomra fontosabb *a siker titka.*

Ugy vélem a művészetelmélet Hundertwasserban *kitűnő médiumot talált* néhány problémájának megoldására. Hundertwasser művei — nemcsak képei — *„kifecsegték a titkot", a nem-művészet hatásmechanizmusát.*

Ez késztetett arra, hogy írjak, mert lehet, hogy *csak sokára lesz ismét alkalmunk ilyen tisztán látni ezeket a kérdéseket.* Nem állnak rendelkezésemre pontos adatok és felmérési eredmények a kiállításról, így csak *saját gondolataimat közölhetem benyomásaim alapján és a vendégkönyv bejegyzéseire támaszkodva.*

Hundertwasser első *szembetűnő jellegzetessége a harsányság, a reklám.* Ennek teljes felhasználásához azonban a hazai terep nem ad elegendő lehetőséget az egyébként más közegben hatékony hírverési módszerek alkalmazására. Csak a kiscsoportos propaganda-lánc pótolhatta ezek szerepét. Így azonban az értékelő problémája nehezült, mert *az értékek mélyebb rétegeit kell megcéloznia a vizsgálatban.*

Először is *Hundertwasser ötleteit kell felsorolni:* kiállításán a romlatlan természetnek is részt kell vennie (Lásd cserjék műanyag cserépben, amelyek inkább a közlekedést akadályozzák — bár lehet, hogy ez az elrendezés tudatos felhívásnak szánódott), víz nélküli WC, pázsittetős és földbesüllyesztett házak, családi fotók, részletes és „íncsiklandozó" életrajz. És természetesen a képet, erős színekkel fekete háttérben.

Mindezeknek egy *közös jellemzőjét tudjuk kiemelni: mindezekkel a kultúra alapjait kívánja megrengetni.* A nem közvetlenül művészi termékei alig többek, mint néhány bulvárlap és lapos ismeretterjesztő folyóirat főcímeinek reflexiószerű megfogalmazásai, híjával a szükséges tudásnak, de rengeteg idővel a *makettszintű* megvalósításra.

Nem véletlen a makettszintűség, hiszen ekkor csak a külső forma, a felszíniség, a messziről ránézés benyomásai foghatóak meg, nem a valóságos funkcióválás, használhatóság, tényleges hatékonyság.

Kitűnő példája ennek *WC-modellje.*

Ez *a vízpocsékolást hivatott csökkenteni* azáltal, hogy egy nagy hordóra WC-deszkát tesz és *egy cső nyúlik ki a tartályból a bűz elvezetésére.* Miután más megoldás nincs a bűz elvezetésére, így *ez nem meggyőző a néző számára,* ha hajlandó elgondolkodni az ötleten.

A vízhiány jogos probléma az iparilag fejlett társadalmakban. Megoldásra vár és sok műszaki megoldás is van már rá. A vízöblítéses WC-t is racionalizálták, sőt víznélküliek is vannak különböző hordozható formában *Hundertwasser megoldása azonban az elemi követelményeket sem elégíti ki.*

A kérdés felvetése tehát igaz, de jellemző, hogy a vízhiányt épp a legintimebb, mondhatjuk legbizarrabb oldaláról fogja meg, enyhe borzongást keltve ezáltal, ami elfeledteti a makettszerűség hiányosságait, de az alkotót örök dicsőséggel lengi körül.

Miért zseni tehát a látogatók egyrésze szemében Hundertwasser?

Adva van egy probléma, aminek megoldásába bárki beleszólhat és ötleteit elmondhatja és a sok ötletből előáll a megoldás. Természetesen a szakembereké az elsőbbség, de elvileg nincs kizárva senki a megoldásból. A demokrácia éppen ennek enged terepet, teremti meg a feltételeit, szervezetét. Ezt nevezzük okoskodásnak vagy *nyilvános okoskodásnak.*

Hundertwasser okoskodik tehát, használja azt a mechanizmust, ami minden ember számára adott.

Jürgen Habermas bizonyítja, hogy a nyilvános okoskodás amikor hatékony volt, szűk réteg privilégiumaként létezett; amikor tömeges lett, akkor hatékonysága tűnt el. Helyét átvette a manipuláció, együtt a középszer diadalával. Hundertwasser alapján tovább mélyíthetjük ezt a tételt.

Ez a hatékonytalanság azért következik be, mert az okoskodás visszaszorul a makettszintűségre. A demokrácia a közvetlenül látható érintettség területein akar teret nyerni. *A nyilvános okoskodás nem a társadalomban levő erők általánosítása, hanem a magánérdek korlátlanságának biztosítása.* A szakember is eltelik a maga szaktudásával, nem veszi észre, hogy más őt érintő területről az illetéktelenség vádjával utasítják ki ugyanúgy, mint ahogy ő teszi.

A társadalomban így a szakértők döntenek a kérdésekről. Persze mindenki szakember valahol, de máshová nem férve be így elveszti ottani szerepét. Az okoskodás makettszintű lesz és mások által megvalósított. Ez a más most Hundertwasser.

A művészet mindig okoskodás a világról, emberi dolgokról. A giccs épp ezt a szerepet veszi át és a valódi okoskodást makettszintűvé degradálja. Ott, ahol a szakértőkre bízott probléma-megoldás él az elvárásokban, ott a művészet átadja szerepét a giccsnek. Így *Hundertwasser mindazok szívügye, akik saját okoskodásukat fölöslegesnek tartják, de a dolgok kényszere rájuk erőlteti magát. Aki tudomásul veszi ezt a kényszert annak az a feladata, hogy szakszerűen okoskodjon, amihez foglalkozni kell a dolgokkal és elsajátítani azokat. Így tudjuk elkerülni Hundertwasser csapdáit.*

Pásztor Miklós

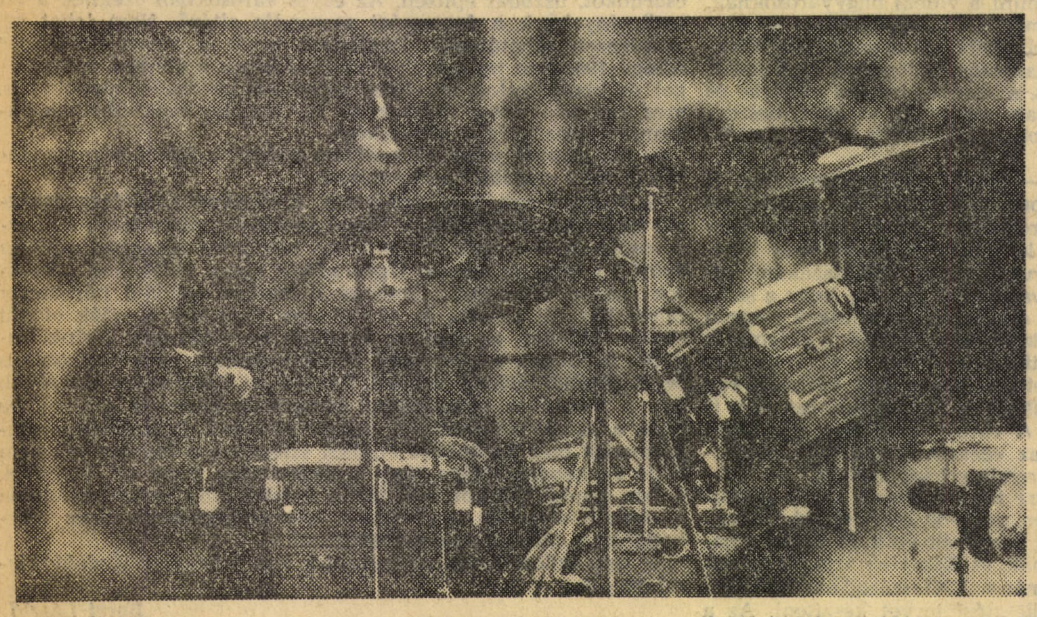

Szétcsapok köztetek

Fehér babák takarodója

Cseh Tamás új műsora a Várszínházban

Cseh Tamás új műsora már több hónapja szerepel a Várszínház műsorán, változatlan sikerrel.

— *Mi az új a műsorodban?* — kérdeztem az előadótól.

— Az új összeállítás címe: „Fehér babák takarodója" talán csak annyit jelent, mint annak idején Antoine és Desiré. Egy újabb cím, mögötte újabb dalokkal és megint a dalok lényegesek. Újra felbukkan Antoine és Desiré és beszélgetnek — bizonyos — eddig számukra nem eléggé tisztázott dolgokról, nevezetesen a régi lányokról. Felmerül ugyan az előadás elején, hogy meg kéne vitatni a termelési problémákat, vagy a magyar történelem szégyenfoltjait, a korosztályi kérdéseket, valamint a nosztalgiát, de mindezeket Antoine lerágott csontnak tekinti és addig erőszakoskodik, míg ráveszi Desirét, hogy beszéljenek a nőkről. És beszélnek a régi lányokról, akik, már hogy ilyen fehér babákká nemesültek az idők során, most ott vannak Desiré és Antoine emlékezetének polcain. Onnan leveszik őket — és nézegetve őket kiderül, hogy Antoine-nak igaza van, hiszen „a férfi—nő kapcsolatban érzelmi szinten is tükröződik az a pályaív, ami a mai harmincasoknak és a környékbeli korunkbelieknek az állapota, mely társadalmi vetületében is szemlélhető..." Ki is derül számukra, hogy ezek a dolgok (mármint a férfi—nő ügyeik) pont úgy sorsunkká válnak, mint egyéb próbálkozásaik. Hogy miért éppen erről beszélnek? Antoine csak annyit mond Desirének erre a kérdésre: „Tempora mutantur et nos mutamur in illis". Desiré persze csak néz okosan maga elé erre fel, aztán megy a barátja után és biztosan töpreng is. Ő kihagyta volna ezt a beszélgetést.

— *Mit vársz a közönségtől, mennyire van szükséged „kontaktusra"?*

— Ezek a dalok — ugyebár — nem túlságosan szórakoztatóak, és ha nem kíséri figyelem a bennük foglaltakat, nincs kontaktus, nincs dal. Nem szeretem ezt a szót: „közönség". Ők vannak, és a dalok. Az én helyzetem más, én énekelek és ez nem attrakció.

— *Az „elvárásaidnak" mennyire tett eleget a Közgáz közönsége?*

— Elvárásai a közönségnek lehetnek inkább. Én pedig nagyon szerettem ott énekelni.

— *Mikor lépsz fel újra Közgázon?*

— 1979-ben.

— *Úgy legyen!*

Dömsödi Gábor

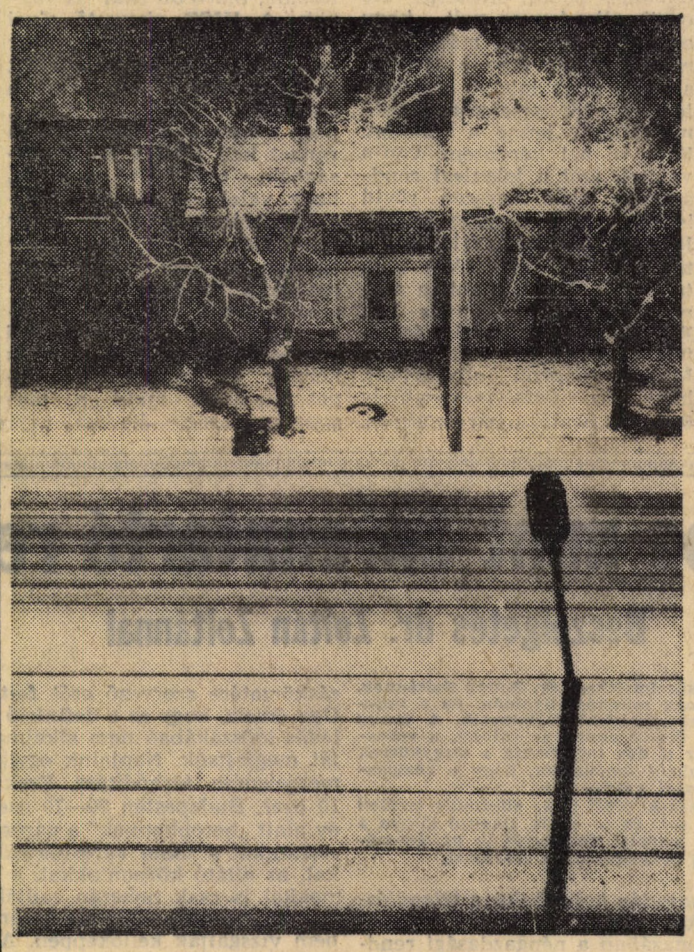

Tél, csend, és nem jön a villamos

Könyvespolc

Varga Jenő: A nagy válság

Ez a könyv folytatása annak a munkának, amelynek célja, hogy a korábbiaknál lényegesen gazdagabb válogatást jelentessünk meg a kiemelkedő marxista közgazdász, Varga Jenő gazdag életműveből.

A háromkötetesre tervezett sorozat első darabja (A proletárdiktatúra gazdaságpolitikája) 1976-ban jelent meg kiadónknál.

Mostani válogatásunk Varga Jenő 1924 és 1943 közötti munkásságáról igyekszik képet adni. Életének legtermékenyebb korszaka volt ez a húsz év. Korábban elsősorban általános politikai gazdaságtani kérdésekkel és a magyar gazdaság speciális problémáival foglalkozott (bár az első világháború idején kisebb tanulmányokat írt egyes országok hadigazdaságáról is). Most, a Szovjetunió külgazdaságának irányításában, felelős posztokon tevékenykedve, figyelme egyértelműen a világgazdasági kérdések felé fordult. Negyedéves világgazdasági szemléit más országokban is érdeklődéssel várták. Művei sok nyelven jelentek meg — németül, angolul, franciául, lengyel, cseh, román nyelven stb.

Ezt a sokrétűséget tükrözi — a terjedelem szabta korlátok között — jelen könyvünk. A kötetben kiemelkedő helyet foglalnak el az 1929—1933-as nagy gazdasági világválságról írott tanulmányai. Mellettük olyan cikkek kaptak helyet, amelyek egy-egy időszerű világgazdasági kérdés, esemény hátterét világítják meg marxista szemszögből, közérthetően, de mindig elkerülve a leegyszerűsítést.

Néhány a cikkek közül: az agrárkérdés elméleti alapjai, a kínai forradalom gazdasági háttere (1925-ben), a német imperializmus sajátosságai 1926-ban, kialakulásának történelmi jellemzői, a nemzetközi monopóliumok tevékenysége és a szakszervezeti harc, a roosevelti New Deal első éve, a japán—amerikai ellentétek okai (1934-ben), a spanyol forradalom és a spanyol gazdaság (1936-ban) stb. (E könyv a Gondolat Könyvkiadó gondozásában jelent meg).

KLUB-PROGRAM

A klub tavaszi programja a következőképpen alakul.

Keddenként

a szokásos filmklubba járhatnak a mozgókép szerelmesei.

Szerdai napokon

a jazz-klub fogadja a műfaj híveit. Februárban fellép a Tomsits, a Regős, valamint a Rákfogó együttes. A márciusi szerdákon hallhatjuk majd a Pege együttest, Szakcsit, Jávorit, Lakatost, valamint Vukán Györgyöt és Bontovics Katit. Áprilisban kétszer is játszik a klubban a Kőszegi együttes, ezenkívül Tomsitsékat is vendégül látjuk. Két szombati jazz-program is szerepel a tervben. Március 3-án Fetty George (USA) és a Benkó dixieland, 24-én pedig egy jugoszláv és egy csehszlovák jazz-együttes lép fel.

A csütörtöki

program immár hagyományosan a Polvaxé, amelyről külön cikkben is tájékoztatást adunk.

Péntekenként

egy hat rendezvényből álló blues, rock fejlődéstörténeti előadássorozatot szeretne indítani a klub, a Homo Blues Banddel karöltve.

Szombatonként

a „nagy buli" várja az érdeklődőket. Előzetes tervek szerint itt mutatkozik be az új Tűzkerék együttes (Radiccsal), játszik majd a Beatrice, a Koral, a Generál, a Sprint, a Mini és a V-Motor Rock. Március 17-én fiatal tehetségeké a pódium, így az Olympia, a Victoria, az East, a Syncron és az SOS igyekszik híveket toborozni magának. Házigazda: Som Lajos és a Piramis.

Ezenkívül a tervben szerepel még a színművészetisek meghívása is három darab előadására, havonta egy alkalommal.

(b. l.)

Már megint a büfé!

Többen szóvá tették, hogy — enyhén fogalmazva — nem esik jól a falat a piszkos asztaloknál. Való igaz, alkalmanként, ha az ember leteszi, mondjuk, a zsemlét, nehezen tudja felemelni onnan, mert beleragadt a kiöntött kávéba. Elhasznált poharakkal, piszkos szalvétákkal vannak teli az asztalok. Kétségtelen, hogy le szokták mosni ezeket a pultokat, de úgy látszik, nem elégszer. Tehát amikor számon kérjük a büfé dolgozóin a tisztaságot, egyidejűleg buzdítanánk is mindenkit a kulturált étkezésre.

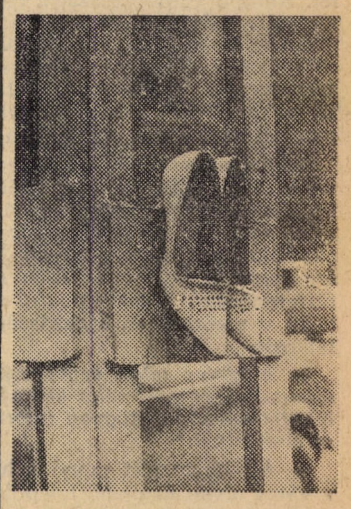

Ha a cipőm beszélni tudna!

Mustafa

Igaz, az, hogy nálatok drágább a kecske, mint a menyasszony? — tettük fel a kérdést arab barátunknak. Először meglepődött, pedig már kezdett hozzászokni nagy érdeklődésünkhöz, ami nap mint nap megnyilatkozott az arabok élete, gondolkodása, egyáltalán az arab világ iránt. Csak nézte a lányok tettetett felháborodását és fenyegetőzését, hogy ilyen körülmények között ne is számítson arra, hogy egy magyar lány feleségül megy hozzá —, de aztán elnevette magát és aprólékos magyarázatba kezdett az ősi szokásokról, amelyek még mindig, különösen vidéken elevenen élnek, a menyasszonynak a szülői háztól való kiváltásával kapcsolatban és a kecskének a gazdaságban betöltött nélkülözhetetlen szerepéről.

Máskor a többnejűségről faggattuk. Ez már csak vidéken található meg, Casablancában, ahol ő él, egyáltalán nincs. Majd így folytatta „a vallásnak a háborúk utáni engedményét —, azt ugyanis, hogy a harcokban elpusztult sok férfi miatt, a nők ne maradjanak pár nélkül, inkább éljen több nő egy férfival —, később a békeidőben is fenntartották maguknak a jómódúak, saját kedvtelésük szerint ferdítve el a Koránt".

Marokkói barátom, Moubsir Mustafa, noha érzékeny lélek, kérdéseink mégsem riasztották el körünkből. Mindennap ránknyitotta a szerkesztőség ajtaját. A résen át bedugta fekete, bozontos üstökét, kíváncsian körülnézett „vagytok?" kérdezte, aztán teljességében megjelent közöttünk. Fején, mint egy afrikai glória, fénylett a naponta mosott, ezer csigákba omló haja. Arcán gyakran változnak a szélsőséges hangulatok, hol vidám, és akkor arabul tanítja a szerkesztőség tagjait, máskor melankolikus, mintha bántaná valami. De mi akik már jól ismerjük, tudjuk ilyenkor túlságosan elmélyedt valaminek a tanulmányozásában és nem hagyja magát semmiképpen sem kizökkenteni.

A vizsgaidőszakban tenyérnyi kis jegyzetlapokat hordozgatott magával. Rajta volt az összes tudománya számítástechnikából. Látva kínlódását mondogatta, „hiába, nincs alap, nincs mire építeni otthon ezt nem tanultam". Ez a vizsga, mint mondani szokták, megizzasztotta, de még így, ezzel együtt is könnyebb volt, mint otthon. Nem kellett érte például börtönbe menni. Mert ez is megtörtént vele.

„Kétszer is börtönbe zártak — mesélte —, mert tiltakoztunk többen az ellen, hogy a gazdag diákok pénzért megvásárolták a jó vizsgajegyet." — Mindez akkor történt Mustafával, amikor II. éves joghallgatója volt a casablancai egyetemnek. Már akkor sem volt sok kedve a jogtudományhoz. Szívesebben olvasta Marx, Engels, Lenin műveit francia nyelven. A nagybátyja adta először a kezébe ezeket a könyveket, aki kommunista újságíróként dolgozik.

„Amikor csak előtt hozzánk — mesélte a nagybátyjáról —, óriási vitákba keveredett a családommal, mert megpróbálta olyannak láttatni a marokkói társadalmat, gazdasági életet, amilyen az a valóságban. Én voltam az egyetlen, aki megértette őt. Már mint kamaszgyerek is hozzá szerettem volna hasonlítani. Azt hiszem a kritikai szellemet illetően, sikerült túl is tennem rajta. Mindent kritika tárgyává tettem. Egy idő után azonban ez már nem elégített ki. Szerettem volna valamit tenni is a körülöttem tapasztalható dolgok megváltoztatására. Tudtam, mint jogásznak erre már csak azért sem lesz alkalmam, mert nincs mód az elhelyezkedésre. Így került sor arra, hogy meg kellett változtatni életcélomat.

Sokat foglalkoztam az arab irodalommal. Apám is arab irodalom tanár. Verseket, elbeszéléseket írtam. Mindez odavezetett, hogy elhatároztam filmrendező leszek. Úgy gondoltam, így mindig kapcsolatban maradhatok a legszegényebbek problémájával és a filmjeimen keresztül, talán tehetek is valamit értük.

Úgy tervezte, Franciaországba megy tanulni. Ott a nyelv sem jelentett volna nehézséget számára, csak egy dolog riasztotta: A franciák — véleménye szerint — nem szeretik az arabokat. Erős náluk a rasszizmus. De nehézkesebb is az olyan szegénysorsú diákoknak a tanulás Párizsban, mint Mustafa. Éppen ezért szívesen elment volna valamelyik szocialista országba tanulni.

„Jártam a követségekre és megpróbáltam ösztöndíjat kérni. Végül is, mint kommunista szimpatizáns, ajánlottak a magyar követségre. Már az első találkozás szimpatikussá tette számomra a magyarokat. Megértésre találtam, s noha nem tudtak bejuttatni a filmrendezői szakra de Kovács András filmrendező figyelmébe ajánlottak. Pesten aztán felvettem vele a kapcsolatot. Azt mondta egyelőre tanuljak, fogakozzam a politikával, olvassak, írjak és fényképezzek. Nyáron vállaljak munkát a filmgyárban, aztán pár év múlva meglátja, mit tehet értem, hogyan segítheti tovább az utamat."

Egy éve, hogy Magyarországon van. S azóta úgy él, ahogy tanácsolták neki. Nyáron a filmgyárban dolgozik de gyakran kap meghívást a tévéhez is, ahol készülő tévéprodukciók közben, megismerkedhet a rendezők munkájával.

„Politikával otthon sokkal több lehetőségem volt elmélyülten foglalkozni, mert minden hozzáférhető volt francia nyelven. Minden iránt érdeklődtem. Középiskolás diákként kerültek kezembe Mao tanításai. Marokkóban ugyan tiltották ezeknek a könyveknek a terjesztését, de Franciaországból mégis beszivárogtak hozzánk, és mi diákok nagy érdeklődéssel tanulmányoztuk."

Mustafa nem lett maóista. A maói tanításokkal szemben fenntartásai vannak, de változatlanul nyitott maradt minden új dolog iránt. Megismerkedett Lukács György, Gramsci, Che Guevara tanításaival, és foglalkozott az ókori arab filozófusok tanaival is. „És mindent, amit jónak ítélek, elfogadok belőlük, a rosszat elvetem. Az embernek véleményem szerint nem szabad lecövekelni egy gondolat mellett örökre, hiszen a marxizmus is azt tanítja, hogy a történelem örök ellentmondásban van. Nem hiszek az állandóságban, önmagam vonatkozásában sem. S noha biztos, hogy soha nem leszek tökéletes, de állandó célom marad jobbá válni. Az a gondolat vezérel, hogy a tudományos gondolkodás birtokában szolgálni tudjam társadalmi fejlődésünket."

A szerkesztőségben Mustafát tulajdonképpen mindennap látjuk, de csak rövid időre. Szigorúan beosztja az idejét. Hol a könyvtárba megy, hol a Francia Intézetbe kölcsönkönyvekért. Ha ünnepet akar magának teremteni, a Zeneakadémiára jár. A mai disco muzsikánál sokkal jobban szereti a csendes, klasszikus zenét. Ez, mint mondta, tökéletesen megnyugtatja. Akik már hallották énekelni, azt mondják, szép hangja van, szívesen énekel. Francia sanzonokat arab népdalokat, de nagyon szereti a Korán-énekeket is.

„Tizenhét éves koromig vallásos nevelést kaptam. Otthon apám erre nagyon nagy hangsúlyt helyezett. Ő maga is hívő ember, és mint müezzin gyakorolja is a vallási szertartást. Otthon velünk gyerekekkel szigorúan betartották a böjtöt. A vallástól való elszakadásom akkor kezdődött amikor középiskolában filozófiával kezdtem foglalkozni. Később, mikor megismerkedtem a marxizmussal, kettősség alakult ki bennem. A vallás már nem jelentett számomra annyit, mint korábban, de még nem tudtam tőle elszakadni teljesen. Sokat kínlódtam magamban emiatt. Ezt a problémát egy bizonyos pontig eljutva ma már sikerült megoldanom. Nem vagyok kettős világnézetű. Erről nem beszéltem otthon a szüleimnek, nem akartam megbántani őket. Ha jött a harmincnapos böjt, látszatra én is betartottam. De mi fiatalabbak, akik már nem vagyunk vallásosak, a böjt alatt is, titkon, rendszeresen ettünk."

Egyik nap diót, mandulát, mogyorót hozott a szerkesztőségbe. Az édesanyja küldte Marokkóból. Izlelgettük az afrikai nap érlelte gyümölcsöket miközben Mustafa arról mesélt, mit csinál az édesanyja a lapostetejű házuk teraszán, ahol a családi élet folyik, ha jön az ünnep.

„Apám vesz egy kecskét és levágja, a többi anyám dolga. Különleges agyagedényben, nyílt lángon főzik az állat fejét, gazdagon fűszerezve. Hasonló módon készítik el a belsőrészeket majd az apróra vagdalt hússzeleteket nyársra húzva sütik és fogyasztják el. Az ünnepek alatt, aki betér a családhoz, bőséges lakomában részesül. Az állat bőrét anyám készíti ki. Nagyon ért hozzá. A szép fehér prémeken a vendégeknek vetünk ágyat."

Szinte személyes ismerősként nézegettük a színes fotókat Mustafa családjáról. Anuja, apja népviseletben, apja fején fez. Körülöttük a tíz gyerek, Mustafa a legidősebb 22 évével, másfél éves a legkisebb. „Most hosszú időre csak így képről láthatom őket mert amíg tanulok, nem mehetek haza. A Budafoki úti fabarakkban lakom. Nappal sokat járok emberek közé, akik úgy fogadnak, mintha nem is lennék idegen. Jó érzés ez, talán ezért nem érzek gyakran honvágyat." — it.

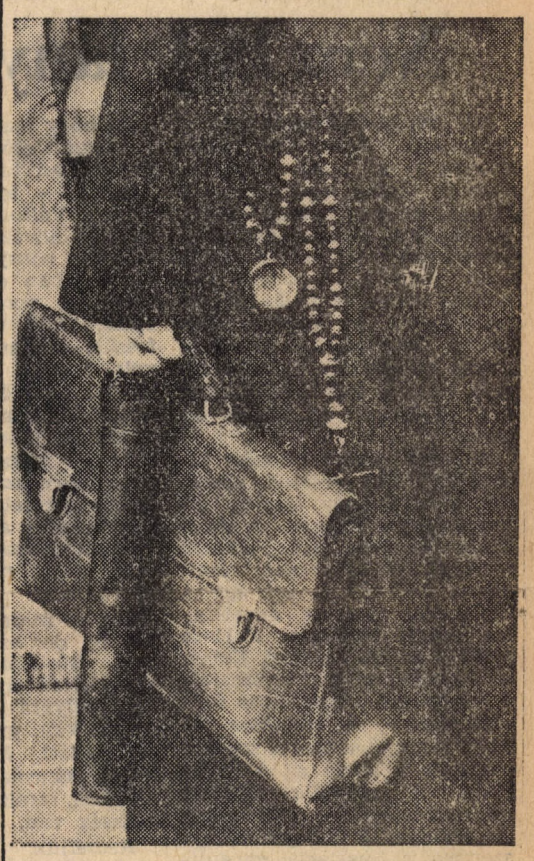

Idegen világ...

Két ösztöndíjas Mexikóban

Meglepetések

Az első meglepetés akkor ért minket, amikor megérkezésünk estéjén a követségről csak a repülőgép érkezése után másfél órával jöttek értünk. Enyhén szólva meg voltunk ijedve, mert már este 7 óra volt, s a fejenkénti 10 dollár vajmi kevés — a taxi a városközpontig többe kerülhet. Később rájöttünk, hogy csupán a nemzetközi hírű „mexikói pontosság"-ból kaptunk némi ízelítőt. Azóta már azt is tudjuk, hogy ebben az óriási városban olyan a közlekedés helyzete, hogy valóban csaknem lehetetlen pontosnak lenni.

Visszatérve az első napi meglepetésre: annak ellenére, hogy biológiai óránkon az idő már hajnali 3 körül járt — hét órával járnak előbbre a hazai órák —, a repülőtérről a követségre, majd a hotelba vezető úton igen élénken figyeltünk. Újszerű volt számunkra a 6—12 sávos utak bonyolult, jól kiépített rendszere, az autók mérete, tömege, a forgalom élénksége; majd a centrum felé haladva a hatalmas fényreklámözön, s a felhőkarcolók sokasága.

A következő meglepetés akkor ért, amikor a hotelben elhelyezkedve bekapcsoltam a kisrádiómat. A középhullámú zseb-Sanyó mintha megtáltosodott volna. Otthon kezdtem azt hinni, hogy elhangolódott, mert Székesfehérváron a Petőfit már nem lehetett vele tisztán fogni. Itt pedig kb. kéttucat adó bömbölt tökéletes tisztasággal, s további tucat valamivel gyengébb minőségben. Ennyi adó valójában több a soknál: Madridban — ahol jövetkor egy napot az Ibéria légitársaság vendégeként töltöttünk — 8—10 adót lehetett fogni —, már ezt is soknak találtam. Mind a közlekedés, mind a hírközlés területén számos további meglepetésben volt részünk — s a meglepetések sora feltehetőleg folytatódni fog.

Metró-gumikerekeken

A városi közlekedés körülményességét jelzi az a tény, hogy a felszínen az átlagos haladási sebesség 12 km/óra. Valójában képtelenség megbecsülni, hogy a város két pontja közötti távolság mennyi idő alatt tehető meg — különösen, ha a tömegközlekedési eszközökre kénytelen hagyatkozni az ember. Már volt úgy, hogy 4 km-t busszal egy óra alatt tettem meg. Ilyen körülmények között a kocsi valóban létszükséglet cikk. A napi 14 millió utas majdnem fele saját kocsiját használja. Ez az arány több mint háromszorosa a megfelelő londoni vagy new yorki aránynak. Mexikóvárosban körülbelül 4-szer annyi személygépkocsi van, mint egész Magyarországon. A tömegközlekedés képtelen ekkora területet — 13 millió lakos, zömmel kertvárosban — behálózni.

A metró 1969-ben történt átadása nagyban hozzájárult a felszíni forgalom zsúfoltságának enyhítéséhez. 3 vonala — összesen 43 km —, 50 állomása van, naponta több mint 2 millió utast szállít. Csúcsforgalom idején a zsúfoltsága szinte elképzelhetetlen. Többször minden akaratom és erőfeszítésem ellenére lesodort a tömeg — a következő szerelvényre felszállni pedig valóságos bűvészmutatvány. Ilyenkor a peron egy részét elkerítik, ahonnan csak nők és gyerekek szállhatnak fel. Állítólag a világ egyik legmodernebb metrója — francia mintára készült. Érdekes megoldás, hogy gumikerekeken futnak a kocsik, s oldalirányban is vannak kerekeik —, így jóval halkabbak, mint a mi metrónk szerelvényei. Mindegyik állomásnak szimbólikus jele van. Ez utóbbi azért, mert az írástudatlanok aránya még mindig a 20 százalék fölött van, s 6 millió ember még a spanyol nyelvet sem beszéli.

A buszokon nem tilos a dohányzás, a metrón igen — ennek ellenére dohányoznak. Gyakori, hogy különböző árusok felszállnak a buszra, vagy a metróra és ott akarnak túladni holmijaikon. A buszok érdekessége még, hogy a tetejükön van a kipufogójuk, valamint, hogy útvonaluk bármely pontján felvesznek, vagy letesznek utasokat — ajtajuk szinte egyfolytában nyitva van. Zsúfoltságuk elkeserítő — ilyenkor a megállókban sem állnak meg, ezért rendszertelenek is. A trolibuszok, villamosok, taxik, iránytaxik helyzete hasonló. Láttunk már trolibuszt, aminek a tetőre vezető hátsó létráján többen kapaszkodva utaztak. A taxik is felvesznek egyszerre több, azonos irányba tartó utast. A gépkocsivezetők igen erőszakosan — bár figyelmesen — vezetnek. Feltehetőleg — itt legalábbis ezt mondják, és nagyon hihetőnek látszik —, sehol a világon nem tisztelik kevésbé a közlekedési szabályokat, mint Mexikóvárosban.

Ki tudja, hány rádióadó van?

Valójában nem tudom, hány rádióadó sugároz a fővárosban. Senki sem tudja, akárkitől kérdeztem. Így egyelőre csupán saját kísérleteim meglehetősen pontatlan eredményét tudom közölni. Jobb teljesítményű rádióvevővel középhullámon 30—40, URH-n 20—30 fogható, ebből néhány azonos. Körülbelül 10—20 egész éjjel is sugároz műsort. Ezek az adók viszont a fővárostól alig 30 km-re már nem foghatók. Az országban — melynek területe közel 2 millió négyzetkilométer — összesen több, mint 400 adó működik, melynek körülbelül egyharmada két hálózathoz tartozik.

A fővárosban sugárzó adók zömének programja rendkívül egyhangú: zene és reklám. Két zeneszám között néha tíz reklámbetétet is bejátsszanak. Borzasztó unalmas tízpercen belül háromszor ugyanazt a reklámot hallani. Menekvés nincs, mert a többi rádióadó is ugyanezeket a reklámszövegeket sugározza — heteken, hónapokon keresztül. Már álmomban is tudom, hogy 1977. a Ford éve, hogy „csupán" 1299 dollárért a PANAM légitársasággal bármely reggel világkörüli útra indulhatok, s hogy ha beküldök egy Carlos V. csokipapírt, Volkswageneket nyerhetek. Belémsulykolták, melyik bort, melyik tequilát kell vennem, s hogy melyik cigaretta a „legegészségesebb".

A reklámműsorok szünetében közvetített zene zömében discó stílusú, igen kellemes. A rádióadók abban érdekeltek, hogy minél kellemesebb, népszerűbb zenével „fogják meg" a rádióhallgatókat. Minél nagyobb hallgatótábort tudhat magának egy rádióadó, annál jobban fizetnek neki a hirdetésekért — ugyanis ebből élnek. Ennek aztán az a következménye, hogy a rádióadók leginkább saját magukat reklámozzák, valamint, hogy a legnépszerűbb számokat naponta több tucatszor lehet hallani. Ha úgy döntenék — nem teszem, mert már unom —, hogy valamelyik John Travolta filmből hallgatok meg egy slágert, könnyű dolgom lenne: ha nem ott, ahol éppen bekapcsolom a rádiót, akkor a harmadik, negyedik adón biztosan azt sugározzák. A reklám hihetetlen tömegéből — valamint a gyakori adászavarokból — arra lehet következtetni, hogy a rádiótársaságok zöme nincs valami rózsás anyagi helyzetben.

A híreket 1—2 perc alatt eldarálják, majd közlik a hallgatóval, hogy most már jól informált; különben is „ez az adó, amely elsőként ad tájékoztatást a nemzetközi élet eseményeiről". Pontos időjelzést egyik adó sem közvetít — úgy látszik, senki sem akar pontos lenni.

A rádióadók többségének műsora nem különbözik, bár némi szakosodás megfigyelhető. Van amelyik adó kizárólag boldog életérzést sugárzó zenét közvetít, a másik pedig a szerelmesekhez szól. Több adó trópusi zenére specializálódott, a Sikerek Rádió pedig csak a slágerlistát közvetíti. Van, amelyik szerkesztő kedveli a Beatles-számokat, míg a másik inkább az olasz dallamokat. Csupán két rádióadó lóg ki a sorból — a Rádió Educacion és a Rádió UNAM (Nemzeti Egyetem). Ezek műsorösszetétele hasonlít az otthoniakhoz — azzal a különbséggel, hogy könnyűzenét szinte nem is közvetítenek. Csak ez a két adó ad ki műsorfüzetet — egy hónapra előre —, a többinek erre nincs szüksége. Hetente egyszer, vasárnap este 10—11-ig minden adó ugyanazt a műsort közvetíti. Ez a „Nemzeti Óra", amelyben a kormány ad tájékoztatást a politikai élet aktuális eseményeiről.

Székely László

(Folytatása következik.)

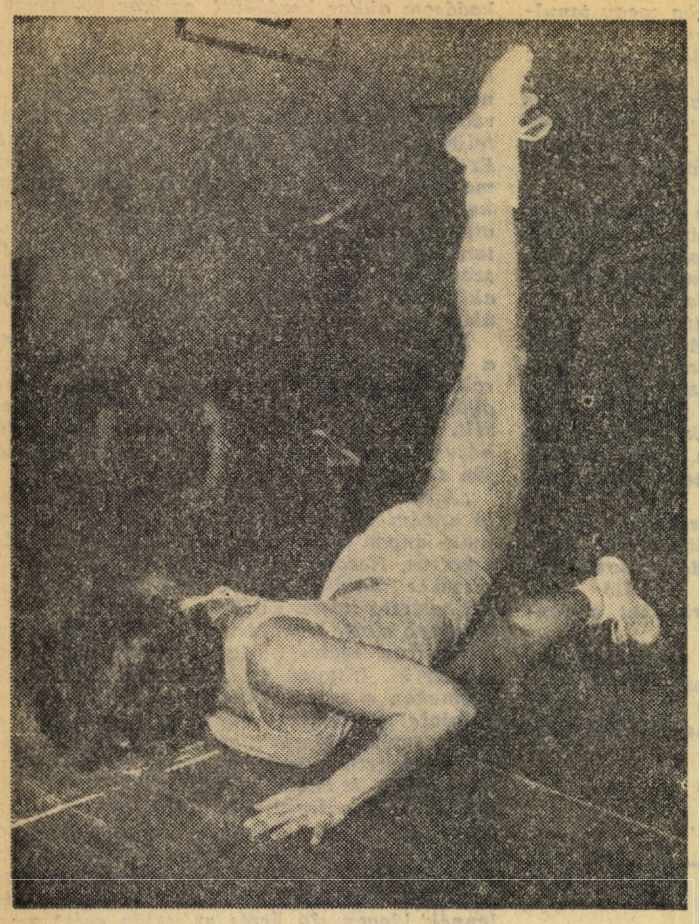

Nem esek hasra...

Nem baj, lányok!

Női röplabda csapatunkat a Budapesti Spartacus látta vendégül a Kőér utcában, február 3-án, szombaton. A Közgáz nagyon készült erre a találkozóra, hiszen győzelme esetén nagy lépést tett volna afelé, hogy a maratoni bajnokság során az 1—6. helyért játszhasson. Az előjelek nem voltak kedvezőek. Már az utolsó edzés után nyilvánvaló volt, hogy a mérkőzésen csak hét játékosra számíthat az edző.

A csapat ennek ellenére bizakodott. Úgy érezték, edzettek annyit, hogy esetleg elkaphassák a Szparit. A mérkőzés kezdete őket látszott igazolni. Néhány perc alatt 6:1-re elhúztak, s bár 8:3-ra fel tudott zárkózni az ellenfél, mégis biztosan 15:11-re nyerték az első szettet. Ebben az időszakban szinte tehetetlenek voltak a Spartacus ütőjátékosai — a közgázos lányok ragyogó sáncáról sokszor vágódott a labda az ő térfelükre. A második játszma mintha másolata lett volna az elsőnek. A Közgáz előnyt szerzett, a Spartacus egyenlített — ezzel ellőtte a puskaporát, s — bár már kisebb arányban, 15:13-ra — a Közgáz nyert. 2:0 — felcsillant a remény.

S ezután, mintha kicserélték volna a csapatot. Bosszantó nyitásfogadási hibák — ezek azért „fájnak" különösen, mert szinte munka nélkül juttatják azonnali ponthoz az ellenfelet, erőtlen, akadozó mezőnyjáték, látszólagos levertség, idegesség a pályán — 15:4, illetve 15:7 a Spartacus javára. Az eredmény tehát 2:2-re módosult.

Következett a „mindent eldöntő" ötödik játszma. Ez igazi nagy csata volt. A Szpari szerzett előnyt, de ebben a játszmában tudott erősíteni a Közgáz — kiegyenlítettek a lányok. Váltott adogatásokkal, lassan növekedtek mindkét csapat pontjai. (Tudniillik röplabdában csak az adogató szerezhet pontot.) 9:9, 10:10, 11:11, 12:12 után pattanásig feszült a hangulat. Érezhető volt, hogy a következő pont, döntő jelentőségű. Végtelen hosszúnak tűnő, izgalmas labdamenet, kölcsönös rontások után — sajnos — a Szpari pontjainak száma növekedett. S egy perccel később ők ünnepelhették a győzelmet is. Csapatunk számára nem maradt más, mint szomorúan gratulálni.

Ezt a meccset elvesztették ugyan, de az élet nem áll meg. Búslakodni nincs idő, jövő héten új ellenfél ellen kell pályára lépni. S addig edzeni kell, gyakorolni a nyitásfogadást, feladást, leütést, ejtést, sáncolást, vetődést — mindazt, amire egy meccsen szükség van.

Reméljük, győzelmek következnek, s női röplabda csapatunk újra felküzdi magát a sportág legjobbjai közé. Ez esetben várható, hogy a hűtlenné lett szurkolósereg is visszatér, s újra olyan „oroszlánbarlang" lesz a Kinizsi utca, mint pár éve volt. Bízunk benne, hogy a rádió és a tévé sportösszefoglalóiban — ahol a Közgáz egyetlen reprezentánsa ez a csapat — arról hallunk majd, hogy „a Közgazdasági Egyetem csapata újabb győzelmet aratott a női röplabda bajnokság e heti fordulójában." Hát... úgy legyen. Sok sikert lányok!

— engé —

Néhány keresetlen szó
EGYETEMÜNK SPORTÉLETÉRŐL

Egyetemünk sportélete... Tulajdonképpen idézőjelbe kellene tenni ezt a kifejezést, mert *valójában nagyon kevéssé létező dologról van szó.* Normális körülmények között ugyanis a sport két részből áll; élsportból és tömegsportból. *Nálunk nincs élsport, de tömegsport sincs!*

Egyetemünk tulajdonában összesen a főépületbeli kisterem és a Kinizsi van, tehát egyetlen kézilabdapálya (kispályás foci) sincs! Tudom, a jól ismert válasz: pénzkérdés. De szerintem *más is hiányzik, nemcsak pénz.* Több sportoló például nem ambicionálja az előbbrelépést, mert a plusz megterheléseket és nehézségeket az egyetem igen gyengécske támogatása nem tudná ellensúlyozni. Itt megint el lehet mondani, hogy pénzkérdés, de *van egy másik fő tényező is: a lelkesedés és a tenniakarás hiánya! Nem is annyira a játékosok, mint a vezetők részéről.*

Itt van példának egy nemrég történt eset. Fiú kézilabdacsapatunk jelenleg csak a Bp. III. osztályban játszik, de az alakulóban levő új gárda sokkal feljebb is megállhatná a helyét. *Egyetemünk egyik testnevelő tanára, aki egyben edzőnk is, február 1-vel vidékre költözik. Tehát fel kellett venni egy új testnevelő tanárt a tanszékre.* A sok felmerülő lehetőség közül persze az lett volna a legegyszerűbb és a *legkézenfekvőbb, ha az új tanár egyúttal a kézilabdaedzői feladatkört is ellátná,* ahogy eddig is történt. *Volt is egy javaslat;* sokszoros válogatott kézilabdajátékos, komoly, rendes ember, aki a TF elvégzése után *nemzetközileg (!) elismert NB I-es edző lett.* Ő maga is nagyon szívesen jött volna hozzánk és ezt szerette volna természetesen eddigi edzőnk és mi is. *A testnevelési tanszék döntése azóta megszületett; egy fiatal tornatanárt vettek fel, aki emellett teniszedző (!), a kézilabda-csapat pedig találjon külsős edzőt.* Attól eltekintve, hogy *ő lesz a harmadik (!) teniszedző a tanszéken, jóllehet tenisz szakosztályunk nincs* (és miért nincs, hisz jobbnál jobb teniszezők járnak hozzánk), *elszalasztottak egy nagyon nagy lehetőséget.* Pedig *nem törvényszerű, hogy ezt így kell csinálni.* Pár hete olvashattuk a Népsportban, hogy a Soproni Erdészeti és Faipari Egyetem testnevelő tanári állásaira ismert, jónevű edzőket szerződtettek, akik természetesen a szakosztályok edzői teendőit is ellátják.

Eddig többnyire élsportról volt szó, hiszen ilyen kevés létesítménnyel *a tömegsport nagyon nehéz helyzetben van.* Itt kétszeresen igaz az, hogy *csak óriási lelkesedéssel lehet elérni valamit.* Csak az a baj, hogy *a meglevő erőinkkel is rosszul gazdálkodunk.* Például *a nem az egyetemen sportoló élversenyzőinket sem támogatjuk eléggé.* Most nem kegyelem-kettesekről, hanem oktatási idő kedvezményről, rendkívüli, csak nekik szóló konzultációkról, vizsgaidőszak meghosszabbításról, évközbeni vizsgalehetőségekről stb. van szó. *Nevetséges, hogy tavaly télen többszörös felnőtt bajnok és csúcstartó mellúszónknak a vizsgáztatók a szemére vetették, hogy sportol és gúnyolták emiatt.*

Tarthatatlan tovább a magyar sportban az a helyzet, miszerint az embernek 15—16 éves korában választania kell a sport és az egyetem között. (Néhány egészen kivételes esettől eltekintve, amelyek csak erősítik a szabályt!) *Ezt a problémát csak fejlett egyetemi sportélettel lehetne áthidalni,* a fentebb már említett *kedvezményekkel, egyetemi sportteleppel.* És harmadszor is pénzügyek. Az, hogy anyagi kereteink szűkösek és többé-kevésbé adott (de hogy ennyire?!), azonban *hol vannak a pénztől független ötletek és kezdeményezések?! Meg lehetne próbálkozni pályaépítéssel társadalmi munkában,* vagy akármi mással, csak csinálni valamit.

A másik oldalról viszont igaz az is, hogy *vannak* az egyetemünkön, így a testnevelési tanszéken is, néhányan, *akik tényleg megpróbálnak tenni valamit* egyetemünk sportjáért; *jó példa erre a sítábor.* Elsősorban nem nekik szóltak ezek a gondolatok. Az a véleményem azonban, hogy *olyan súlyosak a gondok, amiken csak megfeszített akarattal, kitartással és nem utolsósorban összefogással lehet segíteni.* Legalább *a meglevő kicsinyke erőinket próbáljuk meg összehangoltan kihasználni* és ne érjük be az egyeseknek nagyon kellemes „langyosvízzel", csinálgatom-politikával!!!

Végezetül pedig *egy konkrét javaslat: kettős név alatt fuzionáljon a KSC egy, a sportban nem túl erős, nagyvállalattal.* Szerintem *ez mindkét fél számára előnyös lenne.* Nekünk, mert: *megnőne az anyagi keretünk,* több sportpályánk lenne, szakmai gyakorlati lehetőséghez jutnánk, segítenék elhelyezkedésünket, ezenkívül több szakosztályunk lenne, fellendülne az élsport és a tömegsport is. *A nagyvállalatnak is jó lenne, mert: így nagyobb sportsikereket érnének el,* segítenénk közművelődési és továbbképzési feladataik megoldásában, biztosítanánk a szakemberutánpótlást, stb. Az új egyesület és a szakosztályok vezetésében a két szerv kölcsönösen képviseltetné magát.

Rév András

A felvételt készítette Balázs Gusztáv

Izsák Jenő karikatúrája

HUMOR A SPORTBAN

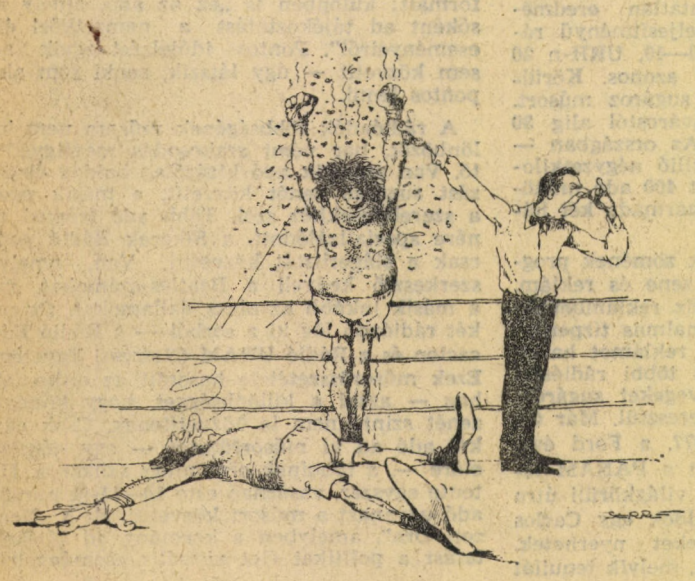

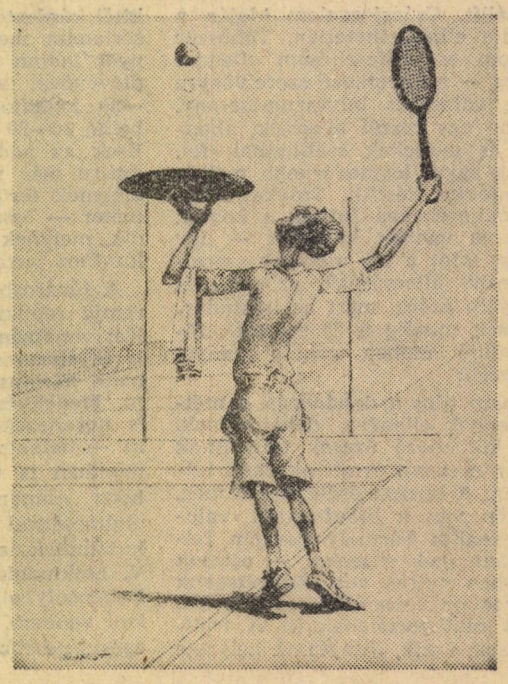

Vidám sztorik 20 forintért

Még mindig kapható a Gőzgazdász, több évtized diákhumorának becses gyűjteménye! A kötetben egyetemünk oktatói, régebbi s azóta híressé vált diákjai mesélnek vidám sztorikat egyetemi éveikről! A Gőzgazdász 20 forintért kapható a III. emelet 382-ben.

Van, aki megy — van, aki jön

Orosz Ferenc testnevelő tanár helyére Katona Sándor került a testnevelési tanszékre február 1-től. Orosz Ferenc vidéken pszichológusi állást vállalt, s ezért ment el a tanszékről. Katona Sándor testnevelő tanár a Híradástechnikai Szakközépiskolából jött, s a Honvéd teniszedzője.

Színesdia-bemutató

Izgalmasnak ígérkező újszerű program kerül megrendezésre február 21-én 16 órakor a klubban. A kecskeméti színesdia fotópályázat teljes anyagát tekinthetik meg az érdeklődők. Kíváncsian várjuk a legjobb magyar fotóművészek bemutatkozását.

Sliczky Dom '79

Az előző évek hagyományaihoz hasonlóan a testnevelési tanszék idén is megszervezte a sítábort, amely ezúttal is nagyon sok érdeklődőt vonzott. Kb. 80 közgázos utazott január utolsó hetében hátizsákkal, síléccel megpakolva a szlovákiai Tatranska Poliankába. A táborozók felét az egyetemi autóbusz szállította. A hegyi szállóban és környékén nagyon vidám hangulatban telt el az egyhetes tábor. Akik először csatoltak sílécet, azok is nagyon megszerették ezt a szép téli sportot. A szervezésért és az oktatásért ezúton mondunk még egyszer köszönetet a tábor vezetőinek!

Nyitás: 12-én

A könyvtár olvasótermét január 30-án vakolatverés miatt bezárták. Előreláthatóan február 12-én ismét fogadja az olvasókat.

GÖZGAZDÁSZ

A Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetem lapja

Felelős szerkesztő: FARKASINSZKYNÉ HALAY EDIT

Szerkesztőség: 1093 Budapest, IX., Dimitrov tér 8 Telefon: 174—548

Kiadó: Hírlapkiadó Vállalat Budapest, VIII., Blaha L. tér 3.

Felelős kiadó: CSOLLÁNY FERENC

79—521. Szikra Lapnyomda Budapest

Felelős vezető: CSÖNDES ZOLTÁN vezérigazgató